

Celobert

Revista singular, local i de país



LA MAR DE PROP!



ACCHIO

Serveis complets de cafeteria
i xocolata amb xurros

972 96 17 10 • Pl. Theolongo Bacchio, 13 • Centre Vila Blanes



KIKU Paellería
Restaurant

Pg. Pau Casals, 42 Blanes Tel. 972 332 727



SÍBARIS
- Taverna Gastronòmica -

C. Esplanada del port, 11, Blanes
T. 611 131 880



GR GIRONÈS I RODÉS, S.L.
Scs. de J. Gironès, S.A. • Fundada el 1962

Aigua • Gas • Electricitat • Climatització • Calefacció
Plaques solars • Domòtica • Manteniment industrial

Jaume I, 70 • 17300 Blanes • Tel. 972 330 660 • Fax: 972 351 820
info@gironesirodes.com



arquitectura urbanisme
Joan Salvador Surís i Sala, arquitecte.

arq@tec
SURÍS ASSOCIATS

C/. Esperança nº 45 baixos. Blanes -Gt-
Tel/Fax. 872.092.304
Mòbil. 630.970.991
mail. arq.tec@coac.net
web. www.arqitec.cat



Vila Dental
La teva clínica de confiança

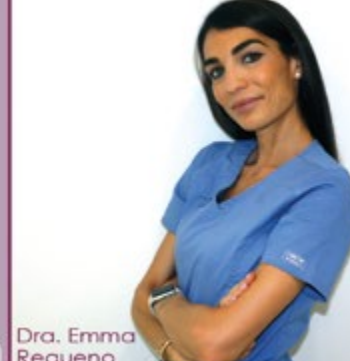
Pressiones les dents
quan dorms? **T'ajudem!**

**Fèrula de descàrrega
antibruxisme**

199€

Passeig de Dintre, 13 Blanes 17300
Telf. 87 202 85 19

www.viladental.com @vila_dental



Dra. Emma
Requeno

Les Caramelles, un cant a la primavera

En totes les societats i religions existeixen cants dedicats a la primavera, a l'esclat i renaixement de la natura i en agraïment a l'abundància. No és gens estrany que aquests cants anessin cobrant paulatinament protagonisme en el món secular derivant en una gran riquesa musical, literària i simbòlica.

Fotografia: La coral Harmonia Llorença durant les caramelles, sortint de Can Saragossa, 1930. Autor: Emili Martínez i Passapera. Fons Martínez - Planas SAMLM ■



De l'editor

Ecologisme i sostenibilitat és...

4

Valor afegit

Gènere i justícia

5

Vila de Blanes

Fets, gent i patrimoni

6

Medi ambient i ecologisme

CEAB

8

Llorençques fora vila

Maria Àngels Font Caballeria

13

Salut

Glaucoma

16

Parlem amb

Cristina Cabañas

18

Tradicions i costums

Les caramelles

20

Temps d'art

La conservació-restauració...

23

Vila de Tossa

Fets, gent i patrimoni

26

Homenots

Gabriel Ferraté

29

Els Països catalans

Segle XVI. Catalunya...

32

Va de llibres

Novetats editorials

34

UE27

Què és la Unió Europea?

36

Una llengua no mor perquè els que no la saben no l'aprenen, una llengua mor perquè els que la saben no la parlen

→ **SEGUEIX-NOS
A INSTAGRAM!**
@celobert.cat



El paper amb el qual confeccionem el **Celobert** prové d'explotacions forestals sostenibles i per a la seva producció s'han seguit els més estrictes controls mediambientals.

Els lectors de **Celobert** que ho vulgueu, podeu demanar que us fem arribar la revista en format pdf a **info@celobert.cat**

Celobert

Edició Costa Brava Sud
Noticiari i opinió de la vida quotidiana
Març 2024 | Núm. 220

Editor i director

Lluís Amat
639 082 976 | info@celobert.cat

Patrocinadors

Comptem amb el suport dels
anunciants d'aquesta edició

Disseny gràfic i maquetació

Maria Àngels Maresma

Col·laboradors

Aitor Roger, Bruna Solei,
Jordi Borràs, Guifré Ripoll,
Marina Garcia Carbonell,
Maria Joancomartí, Jaume Planas,
Pol Ginesta, Olga Casado,
Josep Borrell, Alba Lupiañez,
i Fèlix Rabassa i Martí

Convidats

Arxiu Municipal de Blanes,
Iosune Uriz, Jordi Loscos, Núria Piqué,
David Moré, Antoni Giró, Quim Valls
i Germán Bartolomé.

Fotografies

M. Assumpció Comas, Tomàs Solà,
Jordi Triadó, Arxiu Municipals
i Ajuntament de Blanes, Lloret i Tossa

Il·lustracions

Joan Antoni Poch
i Maria Àngels Maresma

Consell lingüístic

Anna Camps i Puig

www.celobert.cat

[@celobert.cat](https://twitter.com/celobert.cat)

Dipòsit legal

GI-1121-2003

Cap part d'aquesta publicació
pot ser reproduïda o difosa per
cap mitjà sense permís de l'editor

No tenim preu

DE L'EDITOR



Ecologisme i sostenibilitat és proximitat



Joan Antoni Poch

«Com a consumidors toca
repensar com ens alimentem
i si realment volem defensar
la sobirania alimentària»

Darrerament hem vist estampes curioses amb tractors i milers de pagesos travessant el país de punta a punta reivindicant la dignitat d'un ofici que és essencial per la nostra supervivència. Les fotografies han fet la volta al món i han omplert tots el mitjans de comunicació.

La pagesia ha dit prou en un tsunami de protestes i reivindicacions que de tan àmplies que són corren el risc que costin de digerir i aterrar. Demanen que se'ls redueixi la burocràcia, alerten que s'estan quedant sense relleu generacional i pateixen la competència deslleial dels països que no han de complir amb els estàndards europeus que a ells sí que els exigeixen. Una bateria de protestes que el mateix govern i els partits de l'oposició admeten que tenen poc marge de maniobra per revertir la seva situació. Al·leguen que la majoria d'aquestes reivindicacions no són competència seva, però asseguren que estan al costat de la pagesia.

Tinc la sensació que ara tothom se solidaritza amb la causa sense ser massa conscients que sí que poden canviar moltes coses. Com a consumidors podem començar per ser conscients que som el que mengem. Donem suport a la pagesia, als terrassans, però, en canvi, cada vegada mengem més fruita i verdura que es produeix a milers de quilòmetres d'aquí. I ja no és només una sensació, ho demostren les dades oficials. Segons el ministeri, aquest 2023 l'Estat espanyol ha comprat un 12% més de fruites, verdures i llegums que venien de països estrangers. I de tots els aliments que hem importat gairebé la meitat, el 48%, ha vingut de països de fora de la **Unió Europea**.

Fruita de fora de temporada tot l'any i a un preu més econòmic. Parlem de fruites i verdures que venen de Costa Rica, del Marroc, del Perú i Xile, entre d'altres. I això té conseqüències a casa nostra i també a milers de quilòmetres d'aquí. A Catalunya perquè asfixia una mica més als pagesos i als països d'origen perquè darrere d'aquests aliments avegades hi ha explotació laboral i de recursos naturals.

No és un fenomen nou. Fa anys que va passar en la fabricació tèxtil fins a destruir-la, i ara les dades demostren que cada vegada passa més amb el menjar. Com a consumidors toca repensar com ens alimentem i si realment volem defensar la sobirania alimentària. **Haurem de tornar a reivindicar allò del "pensa globalment i actua localment". ■**

Celobert, crear bellesa i dir la veritat

Alba Lupiañez
Advocadessa

OPINIÓ

De forma cíclica, cada 25 de novembre o 8 de març apareixen un reguitzell d'articles, reportatges, enquestes... al voltant de la dona. És inevitable, les efemèrides serveixen per crear contingut i per reivindicar el de sempre, que encara queda molt camí per recórrer.

Amb la voluntat d'oferir alguna perspectiva més novedosa, des d'aquest espai parlarem de la **perspectiva de gènere en l'àmbit jurídic**.

Ja fa anys que aquesta terminologia s'està introduint en les classes de les facultats de dret, s'aplica en sentències de tribunals, o s'introdueix en l'articulat de noves lleis i reglaments.

Bàsicament, jutjar amb perspectiva de gènere significa analitzar una realitat o un fet essent conscients de l'existència de les relacions de poder i desigualtat. És a dir, en el cas de la justícia, valorant si existeix una relació desequilibrada de poder, una persona en situació de desigualtat pel seu gènere i, si és el cas, prendre mesures especials de protecció.

Una de les darreres novetats jurisprudencials sobre perspectiva de gènere és una sentència del Tribunal Constitucional (13 de febrer de 2024) que determina que l'Estat, a través de FOGASA, ha de pagar els salaris de tramitació d'una treballadora embarassada.

En primer lloc, un tribunal va reconèixer la nul·litat de l'acomiadament de la treballadora, per estar embarassada. Als seus companys treballadors se'ls hi va reconèixer la improcedència i FOGASA els hi va pagar els salaris de tramitació, ja que l'empresa es va declarar insolvent. Tanmateix, la sentència de nul·litat implicava readmissió de la treballadora però l'empresa ja havia tancat. Per tant, qui li pagava aquests salaris de tramitació?

La posició del Tribunal Constitucional, després d'un camí de negatives a la treballadora, ha estat clara: reconeix que s'ha produït un supòsit de discriminació perquè l'únic motiu de l'acomiadament nul fou l'embaràs i, per tant, ha de tenir dret a cobrar de FOGASA com els seus companys treballadors.

Una altra sentència que aplica la perspectiva de gènere és la del Tribunal Suprem, de 20 de setembre de 2022. En aquest cas, s'es-

tima el recurs de la treballadora, netejadora, que declara que la patologia crònica de la mà és una malaltia professional.

El Tribunal afirma hi ha una discriminació indirecta perquè aquesta malaltia (comú en les dones que netegen) no està inclosa al quadre de malalties professionals del Reial Decret 1299/2006. Per això, el Tribunal Suprem sí que dona la raó a la treballadora i li reconeix la malaltia professional. I és que ens trobem amb un patologia feminitzada, ja que l'ofici de netejadora també està ocupat preferentment per dones.

Un altre tipus de patologies exclusivament femenines són les lesions patides per una dona a conseqüència del part. El Tribunal Suprem (juliol de 2020) les considera per primer cop accident no laboral, i no una malaltia comuna com fins llavors.

Finalment, en una sentència que dona la raó a una cambrera que pateix assetjament laboral, el Tribunal Social de Barcelona (desembre 2022), amb aplicació de la Llei 15/2022 d'igualtat de tracte i no discriminació, afirma que la perspectiva de gènere s'ha d'integrar en l'aplicació i la interpretació de l'ordenament jurídic en tres fases:

1. En l'aplicació i la interpretació de les normes processals, evitant l'excés de rigorisme processal que impedeixi l'accés a la justícia de les dones.
2. En la valoració de la prova, evitant una justícia mecànica i tenint en compte el moment històric i les característiques personals de la víctima (origen social, nivell cultural, edat, etc.).
3. I en l'aplicació de les normes substantives, tenint en compte el context en el qual s'apliquen.

Com es constata, els tribunals cada cop més estudien i valoren cada casuística d'acord amb la perspectiva de gènere, analitzant les relacions de poder i la situació de la dona des d'un punt de vista global. Així doncs, amb la boca petita, **podem afirmar que el feminisme també ha arribat a les institucions per quedar-se, encara que quedi molt camí per recórrer... ■**



Arxiu Municipal de Blanes

• PATRIMONI •

Ja tornem a tenir a punt la nova collita d'històries blanenques de la revista Blanda. Una publicació que va arribant any darrera any, més o menys puntual, més o menys interessant, però sempre diferent, més il·lustrada i amb la comunitat de Blanes com a objecte i centre d'estudi.

Ja fa 26 anys que anem treient aigua del pou de la història d'aquest nostre tros de món. Un pou que no sembla que tingui fons ni que presenti símptomes de massa sequera. Enguany, fins i tot presentem un volum amb més informació i pàgines que els darrers anys. Naturalment el mèrit no és nostre. El mèrit ha de ser per als autors i, en certa manera, per al magnífic graner informatiu que s'ha anat generant a l'arxiu durant tots aquests anys, en gran part degut a les donacions privades.

Aquest número 26 comença amb una portada que descriu un racó de la ciutat que com la majoria ha canviat però que 65 anys després encara podem reconèixer. Es tracta de s'Auguer amb la façana de les cases de Sant Andreu de la Palomera i els Piteus i la Penya dels Padrets al darrera.

El primer treball de la revista el signa un membre del nostre equip d'Arxiu i patrimoni, l'Aitor Roger. L'article es titula: "40 anys sense els Piteus". A partir d'aquest cas ens planteja de quina manera el planejament urbanístic de Blanes pot arribar a canviar el paisatge i com s'hi varen posicionar els diferents actors socials del moment.

guany en Josep Muñoz ha resseguit la història d'un dels camps més interessants que coincideix amb el redreç democràtic del 79, la formació d'adults. El tercer article es titula: "El Centre de Formació d'Adults es Piteus".

En el quart treball, a partir d'una experiència personal i professional podem entendre com va funcionar el món de la construcció durant els anys del boom turístic. El protagonista exemplifica la manera de fer del gremi, de la societat i de les institucions del moment.

L'article es titula "Jordi Isern Sagrera, vivències d'un constructor a Blanes" i l'ha escrit el propi autor i protagonista.

El darrer és un article que va de conèixer i valorar un patrimoni que encara som a temps de conservar. El meu treball és una primera aproximació a l'important patrimoni industrial que hi ha al voltant de l'empresa SAFA/Nylstar. Es titula "Notes per a l'estudi del patrimoni industrial de SAFA".

En la secció de biografies hi trobem dos treballs. En el primer hi apareix la veu femenina d'una d'aquelles famílies que des de segles ha estat present en l'evolució de la ciutat. L'article es titula "Apunts d'història oral: Mercè Oms i Bassols." L'autora del treball és la Maria Àngela Sagrera. L'altre treball d'aquesta secció se centra en el món dels oficis urbans. En aquest cas un amb forta presència femenina. A través d'imatges i d'entrevistes l'Aitor Roger ens parla d'una "Nissaga de recaderes. L'àlbum de fotografies de Glòria Alemany Valls".

Dins l'apartat on presentem documents o fons, un altre membre del nostre equip, en Quim Roura, no només analitza i descriu el document triat sinó que el contextualitza. Aquest fet ens permet endinsar-nos en el món de les nissagues i el transport marítim blanenc. L'article es titula: "Notes sobre la marina blanenca a partir del Quadern de Bitàcola del Pailebot No fue vencido (1847-1850).

Finalment, a la revista Blanda 26 hi trobareu l'apartat dels reculls d'imatges. Aquest any hem fet dues cròniques gràfiques: obre l'alcaldeessa de Blanes, Maria Dolors Oms, i tanca la vida dels *americanos* Puig Vieta. Esperem que gaudiu d'aquests continguts. ■



El segon, el signa la Susanna Subías-Auswitz i també s'hi repassen uns canvis urbanístics i de paisatge. En aquest cas varen tenir lloc una mica abans, al sector s'Abanell. Estan redactats amb rigor i un fort component autobiogràfic que reflecteix l'agre-dolç pas del temps. L'article es titula: "Els bungalows dels alemanys. Testimoni d'un paradís perdut".

L'ensenyament sempre ha estat una de les pedres angulars dels progrés social. Disposem d'alguns treballs sobre el tema però la bibliografia blanenca no n'és gaire prolífica. En-

L'Ajuntament de Blanes aprova els pressupostos 2024 de 62'5 M €, 10 M € més que al 2023

Es destinen 3'3 M€ a inversions com ara la campanya d'asfaltat, la creació d'habitatges socials, la climatització de les escoles bressol, o bé diverses millores d'infraestructures d'ús esportiu



Sala de plens Maria Dolors
Oms. Plenari del 29 de febrer.

El punt més destacat del ple municipal del dijous 29 de febrer va ser l'aprovació inicial dels pressupostos pel 2024, que van prosperar amb els 11 vots a favor de l'equip de govern –PSC, JxB, Grup Blanes i Blanes SI–, l'abstenció d'ERC i BECP; així com els vots en contra del PP, VOX i la CUP. Els va presentar el tinent d'alcalde d'Hisenda, Jordi Calvet i va destacar la participació i el debat amb Blanes En Comú Podem, així com el sentit de votació d'ERC. Enguany els pressupostos municipals sumen 62'5 M€, 10 milions d'euros més que al 2023. Calvet va destacar l'important augment en el capítol 1 de recursos humans, que significa un augment de 2 M€ respecte l'anterior anualitat. Aquest 11% més permetrà cobrir 48 places, sumant les de nova creació i les vacants de la relació de llocs de treball que mancava cobrir.

Segons el tinent d'alcalde d'Hisenda, això ha de permetre un salt de qualitat tant necessari en l'atenció d'aquest ajuntament al ciutadà, sobretot a les àrees de policia i territori. Un altre augment important és el que es refereix al capítol 2 de despeses corrents, que permetrà adaptar el consistori blanenc als costos reals. També s'ha fet un esforç per atendre les necessitats que han transmès les diferents àrees de govern als respectius responsables polítics.

Més de 3 M€ en diferents inversions

Jordi Calvet també va remarcar l'important augment de dotació econòmica atorgada a la partida de inversions, amb un total de 3.328.450 €, que es destinaran a diferents projectes. Un dels més destacats és amb el que comptarà la partida per fer la campanya d'asfaltatge, on s'han destinat 300.000 €. A aquesta quantitat cal sumar-hi el romanent d'inversions aprovades en l'any anterior i no executades del tot, de manera que en total es destinaran 500.000 € per a la tan necessària millora dels carrers de la ciutat.

Altres projectes inclosos al capítol d'inversions són els 635.000 € per a millorar dues infraestructures relacionades amb el món de l'esport. D'una banda, 360.000 € per substituir la gespa artificial del camp de futbol de Ca la Guidó, i de l'altra 275.000 € que serviran per fer el cobriment de la pista de Mas Florit.

Altres inversions previstes són 300.000 € per a la climatització de les escoles bressol municipals, 140.000 € per millores d'adequació del cementiri municipal i 100.000 € pel Centre de Formació a l'antiga Escola Carles Faust. També va recordar la dotació econòmica que continuen tenint projectes de llarg recorregut, com per exemple la Prefectura de la Policia Local i Protecció Civil, així com d'altres millores en què ja es porta treballant des de fa temps. ■

FETS I GENT

Iosune Uriz

Professora d'Investigació
"Ad Honorem" del CEAB

Blanes, El Portal de la Costa Brava, com diu la seva marca turística, es visita cada any per milers de persones de diversos països, atrets per la seva bellesa paisatgista, els seus esculls vora mar, i la seva situació geogràfica a la costa Mediterrània. Ningú s'imaginarà segurament, que Blanes és també conegut a tot el mon en l'àmbit de la investigació medio-ambiental de l'oceà, la costa mediterrània i els rius i els llacs de diferent conques ibèriques, i inclús per altres temes que no son aquàtics com ara l'expansió del mosquit tigre.

Desenes de publicacions internacionals, recollint nous estudis i descobertes científiques realitzades a Blanes sobre la biodiversitat i el medi-ambient, arriben anualment als fòrums de recerca arreu (Centres d'Investigació, Universitats, Empreses), des de fa gairebé 40 anys. Molts congressos celebrats al CEAB, reuneixen investigadors estrangers que després tornen als seus països parlant de les meravelles de Blanes i la seva gent, i freqüentment inclouen Blanes en els seus projectes de vacances, o trien Blanes com a destí de les seves estades sabàtiques (estades de recerca però lliures de tota la burocràcia associada). Aquest discret Institut d'investigació, situat darrera el poble (la nuclear li deien fa anys..), contribueix significativament al renom adquirit per Blanes, junt amb l'encant del poble i les seves privilegiades característiques geogràfiques. Sabeu que hi ha espècies marines noves per a la Ciència que han sigut dedicades a Blanes, com ara l'esponja *Scopalina blanensis*, o noves molècules químiques amb activitat anti-tumoral com la "blanesina", que es va extraure d'una esponja de Blanes, i que surten a publicacions internacionals? I aquests són només dos exemples que en venen ara al cap perquè hi vaig tenir quelcom a veure.

El CEAB es un Centre on es descriuen espècies noves de poliquets, ascidis, esponges i algues marines així com d'insectes d'aigua dolça, on els experts són de consulta obligada per les administracions públiques en

el disseny de zones protegides i de reserves marines, no tant sols al nostre país sinó arreu (segurament haureu assistit a alguna conferència del Dr E. Ballesteros). També son consultats per diagnosticar desastres ecològics, que de tant en tant afecten el litoral, i buscar solucions, com ara el cas del vaixell Prestige, que va vessar tones de petroli a les costes de Galicia al 2002. Es un Centre on es combinen aproximacions naturalistes tradicionals amb estudis moleculars de la biodiversitat. On els microbis que formen la major part de la biomassa dels oceans i son els elements basals de les cadenes tròfiques aquàtiques, s'estudien mitjançant tècniques genòmiques (estudi dels seus genomes), on s'han fet descobriments sobre l'evolució dels animals o la formació dels primers esquelets calcaris, s'ha analitza l'efecte d'espècies introduïdes d'altres mars i que poden esdevenir invasores a les comunitats mediterrànies natives, o dels impactes ambientals, tant naturals (e.g temporals extrems) com d'origen humà (contaminació, modificació de la línia de costa..). A la recerca del CEAB, hi ha també espai per incloure les matemàtiques en els estudis biològics, dissenyant models que poden predir el comportament, la supervivència i l'expansió d'espècies, poblacions i comunitats, en diversos escenaris climàtics futurs com ara la falta de precipitacions o l'augment del CO₂ o de la temperatura al mar.

Aportem solucions per a un planeta més verd



1. Isoune Uriz.
2. Exteriors del Centre.

El CEAB ve col·laborant també amb empreses que tenen departaments de I+D (Investigació més desenvolupament) mitjançant contractes de recerca, alguns de llarga durada, com el que s'ha prolongat més de 30 anys, amb l'empresa PharmaMar, que busca nous medicaments als organismes marins i que ja ha trobat molècules d'interès que formen part de medicaments en fase experimental o inclús comercialitzats.

Però malgrat la intensa activitat del CEAB i el seu renom internacional, aquest Centre és encara molt poc conegut a Blanes. Des del CEAB tenim la percepció de que ens esforcem per donar a conèixer els aspectes més atractius de la nostra recerca: impartim conferències i xerrades (recordeu els "point of science" anuals a diferents bars del poble o la "nit dels oceans" al CEAB, esdeveniments que es celebren també a tota Europa), les conferències al Centre Catòlic i a la Biblioteca Comarcal, la setmana de la Ciència que convoquem anualment amb visites al Centre, explicacions, experiments, i vídeos, els projectes educatius amb col·legis i instituts de la zona i les tesis doctorals i de master que universitaris de Blanes i dels

voltants han dut a terme dirigits per investigadors del CEAB... però el Centre es encara desconegut a molts ambients de Blanes? no expliquem prou coses o es més aviat que no sabem despertar l'interès de molts sectors del poble?

[...] el Centre es encara desconegut a molts ambients de Blanes? no expliquem prou coses o es més aviat que no sabem despertar l'interès de molts sectors del poble?

En el fons, tots estem massa enfeinats, amb el cap centrat en les nostres cabòries del dia a dia i això ens dificulta obrir la ment a coses externes al nostre àmbit quotidià?. Em refereixo tant a la gent del poble, com a la gent del CEAB, que també estem abduïts per la necessitat d'obtenir diners per les investigacions, i ens hem de barallar als fòrums europeus, espanyols i catalans, a més de captar empreses demostrant-les que ens

3. El CEAB ha estat i és referent en TAXONOMIA

4. Microscòpia



necessiten. Tot i això, jo diria que al CEAB anem millorant en l'intent de difondre de forma planera els aspectes més interessants de la nostra recerca, tant directament com a les xarxes socials, ja que dediquem cada vegada més recursos humans per aconseguir motivar i encuriosir en temes de recerca a la gent de Blanes i del país en general.

Avui, he volgut explicar una mica allò que fem al CEAB però, sobre tot, com i per què es va crear aquest Centre a Blanes i quines persones, científics i polítics, van influir més decisivament per que fos una realitat. Son dades en part recollides en algú mitjà de comunicació de l'època i, en part, records meus, ja que vaig viure en primera persona l'etapa final de la seva fundació.

La idea de crear el Centre d'Estudis Avançats de Blanes va néixer en 1975, després de la mort d'en Franco, quan s'iniciava l'anomenat període de la Transició, que va culminar amb la restauració de la democràcia a Espanya amb les primeres eleccions democràtiques del 1977. Federico Mayor Zaragoza (Catedràtic d'universitat i ministre de Educació i Ciència, entre altres càrrecs) del govern de L' Union de Centre Democràtic (UCD) va contribuir a la idea d'aquest projecte. Els científics Carles Bas i Ramon Margalef van possibilitar els primers contactes entre el CSIC, la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Blanes. El Batlle Jordi Baccardit va rebre molt positivament les explicacions al respecte del científic català Joan

Orò, catedràtic de Houston, en una entrevista propiciada per en Josep Lluís de Sicart i en Josep Espinet.

El projecte CEAB es va anar forjant al llarg de varis anys de reunions de científics del país, els quals es van constituir en la "Comissió Permanent *ad hoc*". Entre aquests científics, es trobaven personalitats extraordinàries com ara en Severo Ochoa, bioquímic i premi Nobel en 1959 per la descoberta dels mecanismes implicats en la síntesi del ADN i ARN, les dos molècules origen de la vida, i que havia tornat a Espanya i treballava en un nou Institut de Biologia Molecular, recentment construït pel CSIC expressament per a que ell continués fent recerca. Aquest Institut de nom "Severo Ochoa, va inspirar alguns aspectes del disseny del CEAB.

Entre els altres membres de la Comissió Permanent, cal citar a Josep Lluís de Sicart, en Ramon Margalef, catedràtic de la UB i ecòleg de fama mundial, l'Antoni Ballesster oceanògraf, Professor d'Investigació de l' Institut de Ciències del mar del CSIC i Cap de les primeres missions d'Espanya a l' Antàrtida, en Josep Antoni Plana Castellví, catedràtic i ex-vicedirector de la Universitat de Barcelona i en Joan Oro, bioquímic, professor de la Universitat de Houston, qui era un investigador especialment mediàtic a Catalunya a l'època per haver treballat a la NASA, buscant vida a Mart o participant en el projecte Apollo. Tots ells hi eren al dia dels moviments que s'estaven produint a Euro

i que culminarien amb la Unió Europea en 1993, i volien que la Ciència del país s'integrés tant aviat com fos possible en la Ciència europea.

Les notícies que anaven salpicant els diaris durant el període que va durar la Comissió Permanent, respecte a la temàtica que investigaria el CEAB, eren desconcertants, sense dubte com a resultat d'especulacions a falta d'informació veraç. Es deia que el CEAB es dedicaria a exploracions petrolíferes, o a l'astrobiologia, o a l'ecologia marina, o que seria una espècie d'"hotel" per rebre científics estrangers durant les seves estades sabàtiques, similar a d'altres que existien al litoral Italià o al nord d'Àfrica.

Però van passar els anys i el Centre de Recerca de Blanes, projectat durant tant de temps no es materialitzava. En 1982, el govern de UCD va deixar pas als socialistes de Felipe Gonzalez que van recolzar el projecte i van decidir construir el Centre. L'alcaldeessa Maria Dolors Oms pensava que aquest Centre era una gran oportunitat per Blanes i va apostar amb entusiasme perquè fos una realitat, recolzant-ho conceptual i materialment, fins que va caminar sol. El govern socialista va decidir que si la inversió econòmica per la construcció de l'edifici i el personal investigador i de Serveis venien del CSIC, el Centre es gestionaria igual que la resta de Centres del CSIC.

Finalment el Centre de Blanes va ser inaugurat a l'Octubre de 1985, i es va presentar als mitjans com un projecte ambiciós amb vocació internacional, obert principalment a Europa, i amb temàtica pluri-disciplinar.

El Centre de Blanes va ser inaugurat a l'Octubre de 1985, i es va presentar als mitjans com un projecte ambiciós amb vocació internacional, obert principalment a Europa, i amb temàtica pluri-disciplinar

Aquestes característiques diferenciaven el CEAB en aquell moment de la majoria d'Instituts del CSIC, centrats exclusivament en una única temàtica mes o menys ample.

Representants del CNRS francès i italians del CNR, el catedràtic Gabriel Ferrater, rector de la Universitat Politècnica de Catalunya i personalitats polítiques com ara el Secretari d'Estat Juan Manuel Rojo, Raimon Obiols, diputat del Congrés espanyol i, mes tard del parlament de Catalunya i del Parlament Europeu i la batlle de Blanes Maria Dolors Oms, van participar a la taula d'inauguració, Juntament amb el Director en funcions del Centre, l'Antoni Cruzado i el President del CSIC, Enric Trillas.

Els objectius d'aquest nou Centre ja eren oficials, El Centre investigaria sobre Oceanografia, Ecologia Marina i Intel·ligència Artificial, sense tancar-se a la incorporació d'altres disciplines d'interès si sorgia l'oportunitat. Al final el CEAB seria pluridisciplinari, internacional, i serviria de bressol per grups en formació que podrien créixer fins a formar nous Instituts de la seva especialitat.

5. Laboratori d'anàlisi Químiques.





L'èmfasi en la internacionalitat era molt important en un moment en que la recerca a Catalunya i a Espanya mirava cap el seu melic (inclús no estava ben vist publicar a revistes estrangeres i molt menys en anglès!).

EL CEAB va començar sense masses recursos econòmics i amb un únic investigador en ciències del mar de plantilla (IU) a més de l'Antoni Cruzado, qui va deixar el seu càrrec a la UNESCO per exercir de Director. L'Ajuntament de Blanes va cedir temporalment dos persones per ajudar en les tasques administratives i de recepcionista-telefonista (Carmen Amat i Anna Coll), les quals van ser fonamentals fins que el CSIC va crear les places definitives i elles van tornar a l'Ajuntament.

Quan el Centre es va considerar formalment funcional, es van convocar eleccions per decidir la direcció definitiva del mateix, d'acord amb els estatuts del CSIC, i va sortir en Francesc Esteve, matemàtic, catedràtic de la Universitat Autònoma i involucrat en temes d'Intel·ligència artificial. Poc a poc es van anar incorporant nous investi-

gadors tant marins, com d'intel·ligència artificial, ací com administratius i personal de servei i es van formar dos petits departaments: Ecologia Bentònica i Oceanografia i l'Intel·ligència artificial. Posteriorment s'incorporà un grup d'Astrofísica, liderat per el Professor d'Investigació Jordi Isern, i, més tard, un grup d'Ecologia Continental de la UB dirigit per en Jordi Catalan. Tant el grup d' intel·ligència Artificial com el d'Astrofísica van marxar del CEAB anys després, quan ja tenien una massa crítica suficient per formar Instituts independents. Semblava doncs que la idea del CEAB com Centre bressol de petits grups pioners en diversos camps de la ciència, havia funcionat.

Amb el temps, el contingut temàtic del CEAB va anar centrant-se cada vegada mes en l'estudi dels ecosistemes aquàtics. Actualment, dirigit per en Marc Rius, el Centre compte amb dos grans departaments, el d'ecologia aquàtica (mars i oceans) i el de sistemes continentals (rius i llacs) i un tercer, en fase de consolidació, que està agafant cada vegada mes força, el de d'ecologia teòrica. ■





LLORETENQUES FORA VILA M. ÀNGELS FONT CABALLERIA

«Mai m'hauria imaginat sortir de Lloret! Potser tenia la idea que podia acabar a Barcelona o Girona, però més enllà mai m'ho hauria imaginat»

«El somni americà sempre he dit que crec que és una realitat que existeix, o almenys en aquell moment existia»

El 12 d'octubre del 1998, la M. Àngels Font arribava a Atlanta amb una maleta que tenia previst tornar a fer al cap d'un any, per tornar cap a casa. Allò que havia de ser una experiència temporal, per aquelles coses de créixer -tant personal com professionalment-, millorar l'anglès i amarar-se al màxim de bones vivències, s'ha acabat convertint en el lloc on viu. I ho dic així expressament, 'el lloc on viu', perquè ella hi viu, hi té la feina i la família que ha creat i, inevitablement, s'ho estima, fins i tot s'ha acostumat que li diguin el nom pronunciat en anglès, 'Èingels'; però les seves paraules deixen clar que casa seva sempre serà el poble on va néixer i créixer. Amb molt d'enyor per Lloret de Mar, la M. Àngels ens parla de com un cúmul de circumstàncies l'han portada a ser la directora editorial de la CNN en espanyol.

La nostra entrevista va néixer el 8 d'agost de 1976. Li faig una sèrie de preguntes ràpides de les quals té les respostes molt clares, però sempre necessita una breu argumentació. El seu color preferit és el vermell, perquè el relaciona amb "l'energia, la força, les ganes, el foc i l'optimisme", i ella sempre intenta ser optimista i rodejar-se de coses positives i alegres. Si ha de triar un número, es queda amb el 8, que són tant el dia com el mes en què va néixer. Escollir un menjar li costa més, tot i que té clar que qualsevol cosa de la cuina espanyola li va bé: "Paella, croquetes, truita de patates, una bona sangria, tot el que sigui menjar de la nostra terra em recorda molt a casa i em fa sentir bé".

Malgrat que té una feina que li encanta, reconeix que les aficions queden molt lluny de qualsevol cosa vinculada amb les notícies. "A la meua professió, cal estar sintonitzat gairebé tot el dia o seguir els esdeveniments noticiables que van passant arreu del món, així que sempre que en tinc l'oportunitat intento desconnectar-me". Per tant, a la que pot deixar el mòbil a banda i mira de passar temps de qualitat amb els seus i viatjar: "M'agrada veure llocs nous, però sobretot tornar a Lloret a veure la meua família". I hi ha una altra cosa que li encanta: "Em dona molta satisfacció i alegria el meu gos. Trobo que

tenir un animal és una teràpia mental increïble i que aporta molta pau i molta tranquil·litat, a part d'una alegria immensa que fins que no tens un gos no pots experimentar".

Quina feina fa la directora editorial de la CNN en espanyol?

Doncs m'encarrego de decidir quines notícies cobrirà la CNN en espanyol el dia següent, és a dir, marco una mica la pauta del que la cadena tractarà, després d'haver parlat amb tots els corresponents que tinc arreu del món i tenint en compte les necessitats editorials de la cadena. Per fer-ho, participo en moltes reunions amb la part anglesa, per veure què vol que cobrim, què no cobrim... Això sí, tot i que jo marco una mica la pauta, tinc uns companys que, el mateix dia al matí, si ha passat alguna cosa d'última hora, doncs fan un canvi i ho actualitzen.

Repassem una mica la trajectòria que t'ha portat fins aquí. Primer de tot, sempre vas voler ser periodista?

A veure, la veritat és que jo en un principi no volia fer periodisme, sí que soc de la generació que vam néixer amb la tele com a mitjà de comunicació principal i sabia que volia fer alguna cosa a televisió, però em decantava més per la publicitat. Per qüestions de selectivitat, però, no vaig poder entrar a la carrera, calia una nota altíssima, i vaig pensar que si començava periodisme, després podria saltar a publicitat. Un cop vaig començar a la Universitat Autònoma de Bellaterra i, sobretot, vaig començar a fer pràctiques a la televisió de Lloret i a la ràdio de Lloret, la veritat és que em va agradar moltíssim, sobretot la ràdio, que em va captar molt amb aquella sensació de la veu, de com un modula la veu, com segons el to de la veu pots transmetre un missatge o un altre... això em va encantar! A més, jo no soc una persona de sortir en càmera i per això mateix la ràdio em va enamorar tant.

Després d'aquesta experiència, vaig voler seguir fent la carrera de periodisme i, ja un cop vaig arribar a l'últim any, vaig fer pràctiques a TV3 de Girona. Quan vaig acabar, en aquell moment hi havia tants estudiants i tants joves que volien fer periodisme i que estaven buscant feines de periodistes i, a la vegada, tants pocs mitjans a Catalunya, que vaig voler fer alguna cosa que millorés el meu currículum i que m'aportés alguna cosa diferent. Aleshores vaig voler seguir una miqueta la trajectòria de la meua germana, que ja vivia als Estats Units, a Atlanta, on fins i tot s'havia casat, i vaig pensar venir a viure aquí un any, per aprendre l'anglès i així, quan tornés, tindria més possibilitats de trobar feina.



«Jo crec que el desig de tot immigrant, a mida que et vas fent gran, és passar més dies amb la família a la ciutat on vas néixer i créixer»

Quan va ser això?

El 12 d'octubre del 98 vaig arribar a Atlanta. Un mes després, gràcies a la meva germana, em va sortir la possibilitat de ser becària a la CNN Espanyola, que just havia acabat d'obrir, i vaig dir que sí. Amb això tenia un any de visat, no tenia la intenció de quedar-me per sempre, sinó que al cap d'un any tornaria cap a Lloret.

Però...

Però llavors la CNN em va oferir un contracte on em feien els papers d'emigració per quedar-me tres anys amb ells i vaig pensar que per què no, no tenia cap proposta de feina a Espanya, així que vaig creure que m'hi podia quedar un parell d'anys més i després ja tornaria. Sempre tenia la idea que acabaria tornant.

I la feina et va anar engrescant.

Sí, perquè vaig començar una trajectòria a la CNN, tot darrere de la càmera, amb el tema de producció, editorial, etc. I de seguida em va agradar moltíssim, se'm va obrir el món, perquè fem una cobertura mundial, de tots els països del món, sobretot d'Amèrica Llatina, i vaig conèixer gent d'arreu i la veritat és que va ser molt enriquidor. I una cosa es va lligar amb l'altra, vaig trobar parella, ens vam casar i, vaja, que aquí estic, no?

I gens malament.

No, gens malament. A més, en l'àmbit professional he anat pujant esglaons, fins avui en dia que estic on estic.

Fins i tot heu guanyat tres premis Emmy.

Sí! La veritat és que el primer va ser tota una sorpresa, perquè en el seu moment als Emmy no hi havia una categoria per als mitjans en espanyol i quan el vam rebre nosaltres era la primera vegada que els donaven.

Què va representar?

Doncs ens el van donar pel programa principal de notícies del vespre, però la veritat és que jo el vaig sentir no com un premi a un programa determinat, sinó com un premi a tota la meua trajectòria i a tots els sacrificis que havia fet durant els últims anys, després d'haver deixat el meu país, la meua gent i haver vingut fins als Estats Units.

De totes maneres, l'Emmy que em va arribar més al cor i a l'ànima i que va tenir més significat per a mi va ser l'Emmy a les protestes de Barcelona, després del referèndum i de les protestes que van haver-hi a Barcelona, que van ser una miqueta violentes. Aquest, per mi va representar moltíssim, perquè jo vaig pressionar moltíssim als meus caps per enviar tot un equip de periodistes! Érem un grup molt petit, només cinc persones, i la veritat és que va significar moltíssim per mi, pel que significava aquella notícia a nivell personal i també a nivell professional, perquè érem un grup molt reduït i vam fer una gran feina. Així que el premi va ser molt maco i va validar una miqueta la meua feina i la meua experiència a la CNN.

«El pregó va ser una oportunitat d'agrar el suport a tots aquells que d'alguna manera van col·laborar amb la M. Àngels Font que soc avui dia»

De petita t'havies imaginat alguna vegada que la teva trajectòria prendria aquest camí?

No, no, absolutament no. Sí que veia que, amb la diferència d'edat entre els meus germans i jo, les coses havien canviat: a la meua edat tothom estudiava una carrera, tothom anava a la universitat... Però jo mai m'hauria imaginat sortir de Lloret! Sí que tenia alguna idea que potser acabaria a Barcelona o Girona, m'encantaven!, però més enllà mai m'ho hauria imaginat. Van ser pures circumstàncies de la vida i de decisions que es van prendre en moments determinats.

Què és el que més t'agrada de viure a Atlanta?

A veure, a nivell macro els Estats Units és un país que et dona moltíssimes oportunitats, sempre ho he dit. Jo vaig marxar de Catalunya, d'Espanya, perquè no tenia cap projecte de feina, tot estava massificat de gent i d'estudiants i hi havia molt poques feines. Als EUA, en canvi, vaig arribar a la CNN i una persona totalment desconeguda va decidir donar-me una oportunitat i, sense conèixer-me, em van posar a prova tres mesos. Jo vaig donar-ho tot i aquests tres mesos, com t'imagines, han donat molts de fruits i encara avui dia estic aquí. Aleshores, el somni americà sempre he dit que crec que és una realitat que existeix, o almenys en aquell moment existia.

Atlanta no és Nova York, no és Washington, no és Miami, però és una ciutat que té un aeroport que té vols directes a Barcelona, per tant, és importantíssim quan vius fora de casa tenir un aeroport a la vora des d'on puguis viatjar directe a casa. I, a més, és una ciutat que, per fer crear una família, per tenir fills, està molt bé, perquè no és de les més cares, té certes activitats culturals i en aquests moments està creixent moltíssim.

I el que menys?

Amb els anys, la distància de Barcelona, que cada vegada se'm fa més llarga, cada cop em costa més, potser és l'edat. A més a més, com et pots imaginar, haver deixat la família, no poder estar amb ells tots els nadals, els caps d'any, els aniversaris, la Setmana Santa... això és el més difícil. I també les amistats, perquè viure en un poble no és el mateix que viure en

una ciutat, en un poble tens moltes amistats duradores, de sempre, i això ho trobo moltíssim a faltar.

I una cosa molt curiosa que demostra que passen els anys és l'idioma. Tot i que el domino i parlo els tres idiomes (català, castellà i anglès), a vegades m'oblido de paraules en català, de paraules en anglès o de paraules en castellà. I quan sento gent americana parlant el seu idioma, a vegades tinc una miqueta d'enveja que l'anglès no sigui la meua llengua nativa o que jo no pugui parlar en català cada dia amb la gent que m'estimo.

Creus que tornaràs a viure a Lloret alguna vegada?

De forma permanent no ho crec, perquè ara tot va lligat als fills, tot i que sí que m'agradaria venir més vegades i amb estades més llargues. Els primers anys, quan estava jo sola, venia dos o tres cops a l'any; quan vaig tenir parella, només eren un o dos; i un cop tens fills, que representen quatre bitllets d'avió, es fa molt més difícil poder venir. I també pels col·legis, perquè als EUA no hi ha tantes vacances a les feines com a l'Estat espanyol, però la idea és, quan siguem una mica més grans, poder venir tot un mes o molts més dies a Espanya i poder estar amb la família.

Jo crec que, de fet, aquest és el desig de tot immigrant, a mida que et vas fent gran, vols passar més dies amb la família a la ciutat on vas néixer i créixer.

El 2019 vas ser la pregonera de la festa major de Sant Romà. Com ho vas viure?

Al principi pensava que s'havien equivocat, que no era jo la persona indicada, però a mida que ha anat passant el temps reconec que estic totalment agraïda a en Jaume Dulsat i a tot el seu equip, perquè és una experiència que també t'ajuda a validar tots els sacrificis que has fet, el fet que vas marxar, que no pots estar amb la teua família, amb els teus amics, amb aquells que et van ajudar en un principi a la teua carrera... El pregó va ser una oportunitat que vaig tenir d'agrar-los el suport a tots, a nivell personal, a nivell professional, a tots aquells que d'alguna manera van col·laborar amb la M. Àngels Font que soc avui dia, i de veritat que va ser una oportunitat única, els estaré sempre absolutament agraïda.

Tinc la figura de la Dona Marinera només entrar a casa, a primera fila, i de veritat que cada vegada que la miro penso que serà un dels moments que més recordaré de la meua vida, va ser un moment impagable, no hi ha paraules. ■

GLAUCOMA



El glaucoma és una malaltia causada per l'augment de la pressió intraocular i bàsicament es divideix en glaucoma d'angle obert i glaucoma d'angle tancat, encara que també hi ha altres tipus de glaucomes, com ara el glaucoma congènit o el glaucoma neovascular.

Dr. Jordi Loscos Arenas
Hospital Universitari Germans
Trias i Pujol, Badalona

drloscosoftalmologia.com

La pressió intraocular ve donada per la circulació i el drenatge del líquid de dins de l'ull (humor aquós) i no té cap relació amb la pressió arterial. Un bloqueig en el drenatge d'aquest líquid, que produeix l'ull mateix, comporta un augment de pressió secundari.

El glaucoma d'angle obert és una neuropatia òptica, crònica i progressiva en què la pressió intraocular elevada juga un paper molt important, encara que no és l'únic factor. La malaltia és coneguda també com la ceguesa silenciosa, ja que el seu curs crònic no produeix una simptomatologia evident fins a fases avançades de la malaltia. A l'inici es pot manifestar com una dificultat en la conducció nocturna i en l'adaptació a l'obscuritat, amb un nombre més gran de caigudes... Sense diagnòstic i tractament, la malaltia és cada cop més invalidant i pot conduir a la ceguesa.

El glaucoma d'angle tancat es presenta, per contra, de manera aguda en ulls predisposats, normalment hipermetrops alts. Debuta de forma brusca amb dolor hemicranial, prostració i vòmits. El tractament és urgent ja que una pressió intraocular molt elevada produeix una pèrdua ràpida i irreversible de visió.

Aquesta malaltia sol presentar-se a partir dels 40 anys i la seva incidència augmenta amb els anys. Al voltant de 60 milions de persones al món pateixen aquesta malaltia i la seva incidència creixerà la propera dècada a causa del progressiu

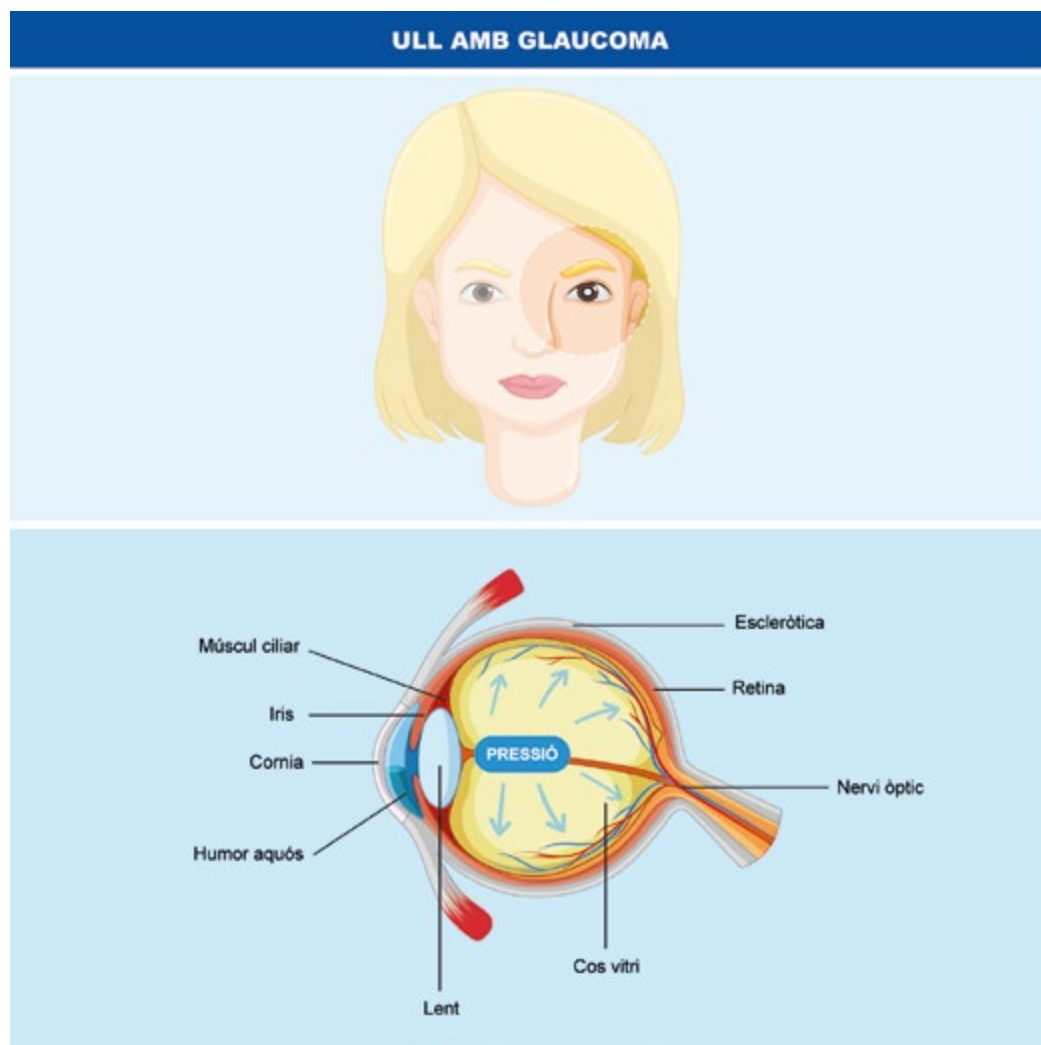
envelliment de la població. La morbiditat de la malaltia és molt alta i hi ha 8 milions de cecs irreversibles, la majoria en països de pocs recursos. És especialment dramàtica la situació a l'Àfrica subsahariana, on hi ha la major incidència de la malaltia, és molt agressiva i presenta una velocitat de progressió molt ràpida davant d'uns recursos terapèutics i diagnòstics molt limitats. Ara com ara, l'únic tractament efectiu és la disminució de la pressió intraocular, ja sigui mitjançant tractament mèdic o quirúrgic amb les consideracions específiques que calgui segons sigui d'angle obert o d'angle tancat. Com que es tracta d'una malaltia progressiva, generalment amb els anys cal augmentar el tractament mèdic i, fins i tot, de vegades plantejar el tractament quirúrgic.

Trobem referències d'aquesta malaltia en textos antics de Roma i Grècia, però sense una clara diferenciació entre glaucoma i cataracta. A una ceguesa se l'anomenava glaucoma pel color glauc dels ulls afectats, mentre que el terme cataracta es reservava per als ulls que adoptaven un color blanquinós. No hi havia diferència en el tractament i els metges (o remeiers) es limitaven a prescriure col·liris màgics per al mal d'ull en general. Celsio (25 AC -50 DC) i Galeno (131-210) són els primers a diferenciar-les, d'una manera força curiosa i contundent: consideraven la cataracta tractable i el glaucoma no. De manera que des de l'antiguitat la malaltia va quedar associada a la ceguesa. Els primers tractaments quirúrgics de la malaltia es

proposen a la Hispània Al-Andalusí i va ser Maimónides (1135-1204) el primer a entreveure un tractament que consistia a eliminar el líquid excendent de l'ull a manera de sangia. Amb l'ocàs de l'Islam, durant tota l'edat mitjana els metges europeus seran incapaços d'escriure un sol tractat que faci referència al glaucoma. Haurem d'esperar fins al 1600, gràcies a l'herència del renaixement i el ressorgiment de les ciències, l'estudi i l'erudició, que faran ressorgir un nou interès per la medicina. Des de llavors i fins als nostres dies han anat apareixent diferents opcions terapèutiques i, encara que la malaltia segueix sense tenir cura, sí que compta amb una vigilància. Podem oferir tractaments mèdics i quirúrgics que controlen la malaltia

i fan que patir-la no signifiqui una condemna com antigament, però per això és fonamental diagnosticar la malaltia a temps.

Cada any durant els primers dies de març se celebra la setmana mundial del glaucoma, que posa el focus en el diagnòstic de la malaltia, ja que entre un 40-50% de les persones que tenen glaucoma no saben que el pateixen. És especialment aconsellable una revisió periòdica amb l'oftalmòleg a partir dels 40 anys, amb més motiu en persones amb miopia o hipermetropia elevades, de raça negra, diabètics o si hi ha antecedents familiars de glaucoma. **Fes memòria i recorda: quan va ser la darrera vegada que vas anar a l'oftalmòleg? ■**



Caralt i Conesa
CORREDORIA D'ASSEGURANCES

Deixa'ns aconsellar-te
Nosaltres et cuidem

663 839 649 · caralticonesa.com

Olga Casado
Periodista

Compteu amb hotels a Lloret de Mar, però també a Barcelona i La Molina. Com gestioneu establiments a destinacions tan diverses?

Ens adaptem i preparem una experiència enfocada a cada tipus de públic. Intentem cobrir totes les necessitats i fer feliços als clients amb les seves expectatives. Per exemple, a Lloret de Mar tenim dos hotels: el Guitart Central Park està centrat en famílies i el Guitart Rosa en adults. A La Molina estem enfocats en turisme esportiu, mentre que a Barcelona estem més dirigits al client corporatiu.

La pandèmia ha canviat la forma de viatjar? Quines tendències observeu als vostres hotels?

La pandèmia va marcar un abans i un després. Va ser duríssim pel nostre sector, que encara està arrossegant les conseqüències perquè va haver d'endeutar-se i fer grans esforços. Abans els clients s'ho preparaven tot amb més temps i ara és més immediat, les reserves són d'un dia per l'altre. Aquest és el gran canvi que hi ha hagut.

A Lloret de Mar, on tenim la majoria de les places, abans hi havia molts viatges touroperats, amb paquets turístics. Tot i que s'està recuperant, està costant. Durant la pandèmia, els clients venien de forma individual i des d'indrets més propers. Com no es podia viatjar, van redescobrir el país. Però això, ha tornat a canviar perquè aquest turisme de proximitat ha tornat a sortir a l'estranger.

Un any més ha figurat dins el llistat de les 150 professionals més influents del turisme espanyol. Com ho valora?

És un honor i em fa molta il·lusió. Però, jo en el que penso és a treballar perquè vull deixar una empremta que serveixi per a altres generacions. No ens ho podem creure gaire, hem de continuar treballant per millorar el turisme.

Segons l'Organització Mundial del Turisme, tres de cada deu directius al sector hotelier són dones. Creu que s'està revertint aquesta tendència?

Cada vegada està canviant més, no només en el sector de l'hostaleria. Però, encara queda molt de recorregut. Hi ha molts prejudicis que a poc a poc s'han d'anar eliminant. Com a dona, crec que no hem de ser nosaltres mateixes les nostres principals enemigues. Moltes vegades ens imposablem la síndrome de la impostora, del terra enganxós, del sostre de vidre. També ens hem de creure que ho podem fer i animar a les dones que tenen la possibilitat de pujar i arribar a la direcció.

“No hem de ser nosaltres mateixes les nostres principals enemigues, moltes vegades ens imposablem la síndrome de la impostora, del terra enganxós o del sostre de vidre”

S'ha trobat amb una dificultat afegida pel fet de ser dona?

La meua història és una mica especial, perquè l'empresa era del meu marit, Climent Guitart, que va morir fa deu anys. Sóc farmacèutica i tinc un establiment al municipi, però al final vaig decidir que volia continuar l'empresa que portava el nom del pare dels meus fills perquè ells em van dir que quan fossin grans volien ser hotelers com ell.

Al principi, va ser una situació molt dura, però tothom em va acollir amb afecte i respecte. Tot i que a molts llocs que he estat només hi ha homes i sóc l'única dona, sempre m'he sentit molt recolzada.

“Qualsevol crisi afecta al sector hotelier, des de la pujada dels preus dels aliments fins als de l'energia, però som un sector molt resilient”

Què s'ha de millorar a Lloret de Mar com a destinació turística?

A la localitat s'ha fet un esforç immens. Precisament, va ser el meu marit qui va crear la mesa empresarial del turisme, que juntament amb la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Lloret de Mar van impulsar aquest pla operatiu de reconversió del municipi, on es concretaven unes obligacions per a cada un dels membres.

Lloret de Mar és un destí madur, que fa anys que està funcionant plenament. Encara queda camí per recórrer a reconvertir aquestes places. A la pandèmia ho vam veure, que els clients venien a la població, perquè estava a prop de la seva ciutat i quedaven meravellats per les possibilitats que hi ha al municipi, tant per l'oferta hotelera com per la restauració i espais naturals. El gran repte que tenim al davant és aconseguir treure les etiquetes i els estigmes.





Quins són els reptes que afrontarà el sector hotelier a Lloret de Mar en els pròxims anys?

Quan vaig començar el 2014 em van dir que era un sector molt segur perquè la gent sempre vol anar de vacances. Però, després d'una pandèmia, l'esclat de diverses guerres i la sequera, és com pujar al *Dragon Khan*. Qualsevol crisi afecta al sector hotelier, des de la pujada dels preus dels aliments fins als de l'energia. Som un sector molt resilient.

A Lloret de Mar, la majoria dels grups hotelers encara són propietat de famílies, en les quals els pares o els avis van posar en marxa el negoci. Necessitem molt suport perquè és difícil sobreviure essent una petita o una mitjana empresa amb aquest tipus de reptes, si no aquests grups acabaran en mans de fons o grans companyies, que per volum de costos i la seva estructura poden suportar-ho millor.

El sector hotelier també haurà d'afrontar la digitalització, però també la cerca de talent. No entenc per què és tan difícil trobar treballadors per a la indústria de la felicitat, perquè tenim a les nostres mans els moments més importants d'una persona, que són les seves vacances.

També tenim per davant l'Agenda 2030. Des de Guitart Hotels hi creiem molt i ho tenim recollit dins el nostre pla estratègic per anar-ho treballant, perquè les empreses han de retornar a la societat i l'entorn el que reben.

Un d'ells serà la sequera? Us esteu preparant d'alguna manera?

Ens estem preparant com una destinació de sol i platja. L'Hotel Central Park té moltes piscines. La possibilitat que ofereix la Generalitat de Catalunya d'omplir-les d'aigua salada, operativament és molt complicat perquè no estan preparades amb els filtres i sistemes per a funcionar. Els hotels de Lloret de Mar, juntament amb el Gremi d'Hostaleria es-

tan estudiant la possibilitat de comprar una dessalinitzadora per poder abastir les piscines i, com hi hauria molt d'excedent, es podria bolcar a la xarxa municipal d'aigua.

Des del grup hotelier Guitart es va impulsar la Fundació Climent Guitart. Quin és el paper de l'entitat al municipi? Què aporta a Lloret?

La fundació es dedica a realitzar accions solidàries i formació en turisme. Per exemple, juntament amb la Fundació CETT de Barcelona organitzem el *Tourism and Talent Management*, on parlem dels reptes que tenim al davant amb la fidelització del talent, que és una de les principals dificultats que tenim al nostre sector. També impulsem conjuntament amb l'agència de notícies EFE el *Business and Tourism Market*, on debatim sobre temes d'interès i d'actualitat.

Pel que fa a la solidaritat, estem molt involucrats en l'Associació de Catalunya contra el Càncer i col·laborem amb moltes altres entitats del territori. Creiem molt en les aliances, en tenim una amb la Fundació Barça, amb qui des de fa anys organitzem un campus per les persones en risc d'exclusió social, que fan una formació exprés en hostaleria i s'incorporen al mercat laboral. De la mateixa manera, també col·laborem amb la Fundació Aspronis, amb persones amb discapacitat psíquica, si bé en aquest cas la formació és més llarga.

Quins plans té per al futur de l'empresa?

Encara estem recuperant-nos de la pandèmia. Abans, teníem molts grups i vam haver de canviar per individuals, no són les mateixes ocupacions. Tot i que el preu mitjà era millor, evidentment, les facturacions no eren les mateixes. Estem estabilitzant-nos després de la pandèmia, dels anys tan complicats que hem viscut. ■

Marina Garcia i Carbonell
Historiadora de l'art

«Al cel brillaven milers d'estrelles,
era de Pasqua l'hermosa nit,
el vent llençava les caramelles,
cançons alegres entre el brogit»

Les caramelles són una tradició amb orígens remots. Unes composicions musicals que neixen de l'alegria de l'arribada d'un nou cicle en la natura, lligat simbòlicament amb la vessant religiosa de la resurrecció de Crist. Lloances i corrandes que giren entorn dels fruits que ens dona la terra, la collita, la bonança de la climatologia i que tenen com a nucli d'aquest engranatge la influència de la divinitat. En totes les societats i religions existeixen cants dedicats a la primavera, a l'esclat i renaixement de la natura i en agraïment a l'abundància. No és gens estrany que aquests cants anessin cobrant paulatinament protagonisme en el món secular derivant en una gran riquesa musical, literària i simbòlica.

LES FESTES DEL ROSER

Si ens centrem en els principals estudis per part dels folkloristes com Joan Amades, veiem que, a nivell de territori de parla catalana, les caramelles sorgeixen dels goigs o cants en acció de gràcies dedicats a la Mare de Déu del Roser. De fet, aquesta advocació mariana és una de les prolífiques en el món rural. En moltes cultures, la rosa és el símbol primaveral per excel·lència. Vinculada des de molt antic als conceptes d'amor i de bellesa - i especialment la femenina - no ha d'estranyar, doncs, que el cristianisme associés la rosa amb el personatge femení que encarna aquestes màximes virtuts, la Mare de Déu. En les creences més antigues, tant aquí com en altres cultures, la rosa i el roser ja era un dels principals símbols de l'arribada del bon temps, de la primavera i dels conceptes d'amor i de bellesa, especialment la femenina. I aquests símbols ja es trobaven vinculats a les divinitats que veneraven o invocaven i a les quals també els ofrenaven roses. No és gens estrany doncs que entre finals del segle XVI i principis del segle XVII sorgissin una gran quantitat de confraries del Roser, regides pel rector de la parròquia i dos homes i dues dones el quals eren rellevats anualment pel Roser de Maig, la Candelera o la Pasqua Granada. El rellevament anava acompanyat de festes que acompanyaven els actes litúrgics com

el ball del ciri o ball de les majorales, que ballaven els pabordes o priors sortints i els entrants. **A Lloret de Mar la notícia més reculada sobre l'existència d'un retaulle del Roser la trobem l'any 1595 amb l'encàrrec que es fa al pintor Joan Baptista Toscano, pintor d'origen milanès resident a Barcelona.**

DELS GOIGS A LES CARMELLES

La veneració a la Mare de Déu del Roser coincidint amb el canvi de cicle en la natura va anar generant noves composicions, versets i estrofes que anaven perdent el seu caràcter litúrgic per anar-se convertint en temes dedicats a la primavera, l'amor, i fins i tot, amb caràcter satíric i/o eròtic. El naixement de les caramelles l'hem de trobar en aquestes confraries que, dins dels seus actes per recaptar propines per al manteniment des retalles i altres activitats, tenien per costum organitzar cantades de caramelles on es passava una bacina amb rifes d'ous i llonganisses que alegraven al públic després del llarg temps d'abstinència de la Quaresma. El canvi més significatiu es va produir ja en el segle XIX, els cants de caramelles es van fer populars en les societats corals que es començaven a estendre per tot el territori. Dins d'aquest context i sota els estatus de la societat de Cors de Josep Anselm Clavé, es produeix el punt àlgid del

• PATRIMONI •



Grup de caramelles secció infantil de Mossèn Pere Torrent a les escales de la rectoria, ca. 1940. Fons Bosch – Utset SAMLM



cant de caramelles arreu del territori de parla catalana. La premsa local de l'època fa esment el 12 d'abril de l'any 1885 de la primera notícia del **Cant de les Caramelles a la vila de Lloret** fet que posa de manifest que la població no havia quedat exempta d'aquesta nova tendència.

«En la noche del sábado de Pascua las sociedades corales de esta villa obsequiaron a sus vecinos con las tradicionales caramellas, mereciendo en especial, uno de los coros, nuestros plácemes por la afinación y gusto con que ejecutaron varias de sus piezas»

En un inici podríem parlar de grups corals formats principalment per homes o infants que, més o menys organitzats, es reunien durant la nit del dissabte de Glòria o bé el diumenge de Pasqua per anar a cantar pels carrers de la vila. Mentre actuaven re-

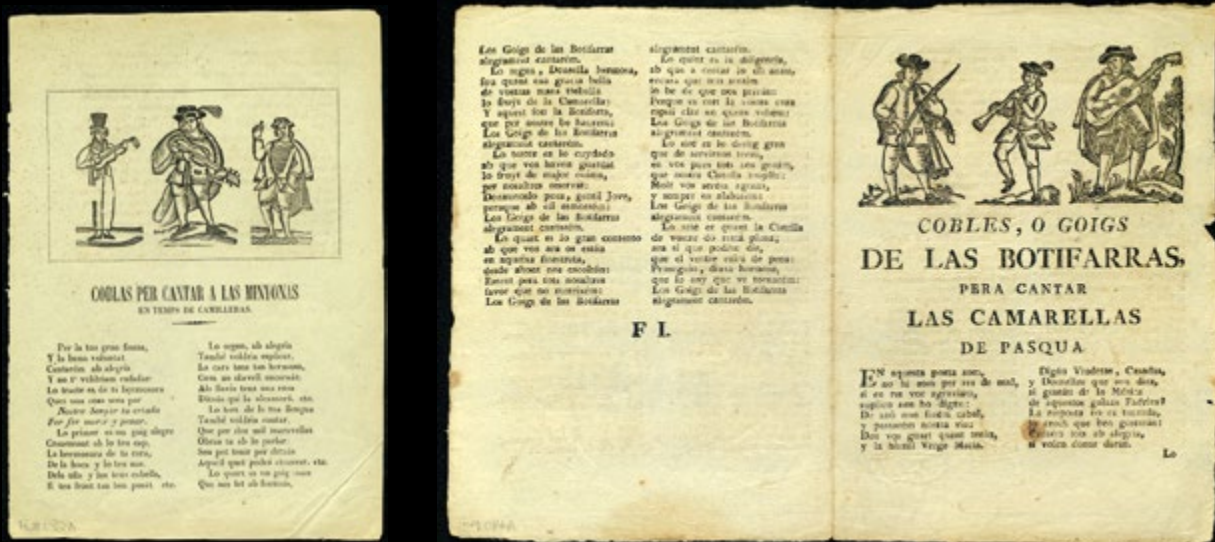
collien almoïna amb un cistell guarnit amb garlandes i cintes que, per a facilitar les donacions de la gent que escoltava des de les finestres i balcons, anava penjant d'una canya ben llarga. «Según tradicional costumbre, durante la noche del sábado de Gloria recorrieron la población varios grupos de jóvenes entonando las típicas y hermosas Caramellas», publicació apareguda al Distrito farnense de l'1 d'abril de 1894.

La creació de la imatge i simbologia de les caramelles va íntimament lligada amb l'aparició de la impremta i la profusió de la literatura de canya i cordill. Aquestes cançons, com tantes altres, no van quedar exemptes d'anar acompanyades de gravats que feien més atractives les lletres i partitures. Són usuals les aparicions de figures grotesques, parelles vestides amb abillaments tradicionals, garlandes florals, corns de l'abundàn-

ICONOGRAFIA I REPRESENTACIONS EN L'ART

cia i fins i tot de caire gastronòmic amb botifarres i diverses menges relacionades amb l'arribada de la Pasqua. No hi faltava tampoc la iconografia de caràcter religiós: Cristos ressuscitats, sants i marededeus... Els catàlegs d'imatgeria de les impremtes oferien en les seves xilografies diverses opcions per a estampar i embellir els fulls. Una simbolo-

gia que recollia el caràcter tant el caràcter pietós com el lúdic fidel reflex de la societat del moment. Gràcies als diversos fons que es conserven a arxius, biblioteques i col·leccions d'arreu del territori català podem fer un recorregut per les cançons i les imatges que van tenir més fortuna.



EL CANT CORAL A LLORET I LES CARMELLES

Si d'una cosa pot presumir la vila de Lloret és que, de manera gairebé ininterrompuda des de tombants del segle XIX i principis del segle XX, les diverses agrupacions corals han mantingut aquesta tradició fins a dia d'avui.

Des de les primeres agrupacions espontànies de cantaires, sorgides molt possiblement de l'àmbit religiós, fins a l'arribada de les primeres corals pròpiament dites, els carrers de Lloret s'han omplert de càntics amb motiu de la celebració Pasqua. La llista és llarga, cosa que ens honora i cal reivindicar-la: la **Societat Coral la Estrella** (1892), l'**Harmonia Lloretenca** i el **Progreso Lloretense** (1903), els cors infantils sorgits de l'àmbit parroquial i amb l'impuls

de de **Mossèn Pere Torrent** (ca, 1920), com la secció de la **Talia Lloretenca**, **Chor Juvenil de Pasqua** (1939), **Orfeo Lloretenc** (1926) i lloretencs com el sardanista Domènec Moner i Basart, Melcior Montero i Vert o Josep Maria del Rio Soliguier, entre d'altres agrupacions i personatges rellevants. Tot això recollit per l'historiador **Joan Domènech i Moner** en el seu llibre **El cant coral a Lloret Actualment** la **Coral Unió Lloretenca**, fundada l'any 1952 i avui **sota la direcció de Manel Alsina i Martí** fundada l'any 1952 i que actualment encara manté viva la tradició de les caramelles cada primavera. Des de llavors, han passat per l'entitat més de dos-cents cantaires i 14 directors. ■



Núria Piqué

Conservadora-restauradora
de béns culturals

La **conservació** d'obres d'art engloba les accions directes o indirectes que es realitzen sobre els objectes per tal de retardar el seu deteriorament i prevenir possibles danys, creant les condicions òptimes per la seva preservació. La **restauració** es concreta en les accions directes sobre el patrimoni malmès o deteriorat, amb l'objectiu de facilitar la seva percepció, apreciació i comprensió, respectant les seves propietats estètiques, històriques i físiques¹.

L'ECCO (Confederació Europea d'Organitzacions de Conservadors-Restauradors) defineix la figura del conservador-restaurador com un professional que té la formació, els coneixements, les habilitats, l'experiència i la comprensió per actuar amb l'objectiu de preservar el patrimoni cultural per a benefici de les generacions presents i futures.

Durant molts segles, la tasca de conservador-restaurador era desenvolupada per artesans o pintors, que treballaven amb fórmules o tècniques secretes que es transmetien oralment entre generacions. A França, la figura del restaurador de pintura, diferenciada del pintor, es va consolidar al segle XVIII a la Cort Reial de París, però a la resta d'Europa no va arribar fins molt temps més tard². A principis del segle XIX es van obrir els primers tallers i laboratoris de conservació-restauració a dins dels museus europeus, fet que indica l'especialització i el reconeixement tècnico-científic de la professió. Els avenços científics, com la invenció del raigs X, els raigs ultraviolats o

mètodes de regeneració de vernissos, van ajudar a l'estudi i la intervenció de les obres d'art i van afavorir la interdisciplinarietat de la conservació-restauració. I serà ja, a mitjans del segle XX, amb la creació dels primers centres d'estudis específics, que l'ofici es va professionalitzar, es van escriure i difondre publicacions d'articles, estudis tècnics, marcs teòrics i criteris ètics, i va prendre una importància cabdal la tasca de preservació i salvaguarda del patrimoni cultural..

El meu recorregut en la professió s'inicia amb els estudis a la Universitat de Barcelona (Facultat de Belles Arts, especialitat de Conservació-Restauració). Acabada aquesta formació, tinc l'oportunitat d'anar a Itàlia gràcies a una ajuda dels Departaments d'Ocupació i Joventut de la Generalitat de Catalunya. En tornar, l'any 1995 entro al CRBMC (Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya), primer amb una beca i posteriorment com a col·laboradora externa i, paral·lelament, obro un taller de restauració propi en l'especialitat de conservació-restauració de pintura sobre tela. Des d'aleshores he treballat per museus, ajuntaments, col·leccions públiques i privades, esglésies i centres patrimonials de Catalunya, Aragó, Itàlia, Mèxic i Estats Units. Segueixo formant-me de forma continuada per estar al dia dels avenços tècnico-científics de la professió.

Com a conservadora-restauradora porto a terme el plantejament i elaboració de plans i estratègies de conservació de col·leccions, l'examen i diagnòstic de les obres (en col·laboració amb un equip de professionals inter-

«Durant molts segles, la tasca de conservador - restaurador era desenvolupada per artesans o pintors, que treballaven amb fórmules o tècniques secretes que es transmetien oralment entre generacions»

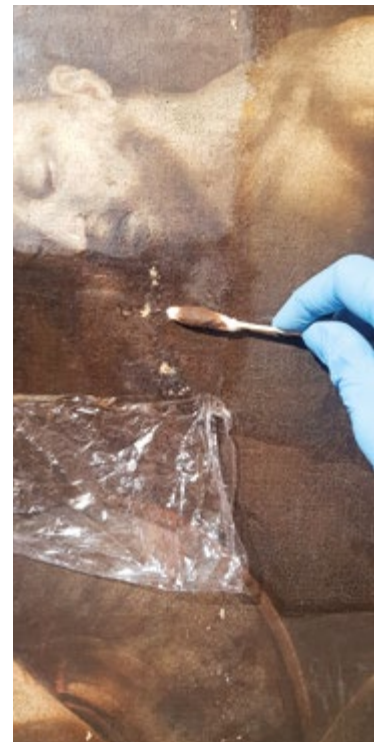
disciplinari), la proposta de tractament, la intervenció en conservació-restauració de les obres i la documentació de les actuacions.

En la restauració de pintura sobre tela les causes d'alteració es poden agrupar en: causes naturals intrínseques a l'obra (degut als seus materials i el seu envelliment), causes externes (mediambientals) o causes biòtiques, animals o humanes (atac biològic,

manipulacions desafortunades, actes vandàlics o restauracions inadequades). Alguns exemples de les patologies que se'n deriven són l'atac d'insectes xilòfags al marc o bastidor, els forats, estrips, cops o variacions mecàniques de la tela de suport, els aixecaments i pèrdues de capa de preparació i/o pictòrica, l'engrogiment per oxidació dels vernissos envellits, la brutícia superficial, fums i sutges dipositats a la superfície que

¹ https://www.ecco-eu.org/wp-content/uploads/2021/03/ECCO_professional_guide-lines_1.pdf

² Giannini, Cristina: "Lessico del restauro". Col·lecció Arte e Restauro. Ed. Nardini, 1992



PEUS DE FOTO

1. Procés de consolidació de suport amb microsoldadura de fils.
2. Intervenció de neteja i eliminació de vernissos alterats per envelliment.
3. Fase de reintegració cromàtica.
4. Imatge general, després de la intervenció de conservació-restauració de la pintura "La flagel·lació del Crist" de Joaquim Juncosa.
5. © Núria Piqué Font. Fra Joaquim Juncosa, La flagel·lació del Crist, s.XVII-XVIII. Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional, Museu del Barroc de Catalunya.

FITXA TÈCNICA

Títol La flagel·lació del Crist.
Autor/atribució Fra Joaquim Juncosa (1631-1708) Sense signar.
Època/datació S. XVII-XVIII
Format Quadre
Matèria/tècnica Pintura a l'oli sobre tela
Mides 101,3 x 151,2 x 2 cm
Núm. reg. 14.8

distorsionen el cromatisme original de les obres o les repintades i intervencions inadequades, sovint irreversibles, provocades per l'intrusisme professional.

Tota intervenció de conservació-restauració s'ha d'abordar partint de l'estudi i anàlisi dels exàmens tècnico-científics efectuats que ajudaran a fer el diagnòstic precís a partir del que s'elabora la proposta d'intervenció. Aquesta metodologia l'he aplicat al llarg dels trenta anys de carrera professional on he tingut el privilegi d'intervenir en nombroses obres, principalment de pintura catalana de segles XIX – XX amb noms com: Mir, Gime-

no, Urgell, Martí Alsina, Casas, Rusiñol, Vayreda, Meifrén, Anglada Camarasa, Pruna, Graner, Picasso, Gris o Regoyos, entre d'altres. La darrera obra que he restaurat ha estat una pintura excepcional del segle XVII de Fra Joaquim Juncosa que representa **"La Flagel·lació del Crist", pertanyent a la col·lecció Nacional de la Generalitat de Catalunya.** La seva restauració ha consistit en la microsutura de fils als estrips que presentava, la neteja de repintades i vernissos envellits, l'estucat per anivellar els volums perduts i la reintegració cromàtica. **Actualment la podeu gaudir al renovat Museu del Barroc de Catalunya a Manresa. ■**

«Tota intervenció de conservació-restauració s'ha d'abordar partint de l'estudi i anàlisi dels exàmens tècnico-científics efectuats que ajudaran a fer el diagnòstic precís a partir del que s'elabora la proposta d'intervenció»



La intel·ligència de l'exactitud no impedeix el plaer de la inexactitud. René Magritte



Fem l'estudi de la teva visió. Estem especialitzats en la detecció precoç del glaucoma, alteració de la retina, cataractes i d'altres...

APROFITA FINS EL 15 D'ABRIL LIQUIDACIÓ D'ESTOCS

Plaça Verge Maria, 1 · Blanes · opticaplanells@gmail.com · 972 336 958

David Moré Aguirre
Historiador

Tomàs Solà
Fotografia

• PATRIMONI •

Presentació del darrer llibre de Mario Zucchitello

El passat 27 de gener a l'edifici La Nau de Tossa va tenir lloc la presentació del darrer llibre de l'historiador Mario Zucchitello Gilioli (Carpi, Itàlia, 1937). Amb el número 19 de la col·lecció Quaderns d'Estudis Tossencs editada pel Centre d'Estudis Tossencs amb la col·laboració de la Diputació de Girona, l'Ajuntament de Tossa de Mar i l'Institut Ramon Muntaner, la monografia La vila de Tossa a mitjans de segle XVIII segons el capbreu de 1739-1741, editada en dos volums, és la desena aportació de l'autor a la col·lecció.

Què en podem dir de l'autor?

Després d'haver cursat els estudis de batxillerat clàssic a l'Aquila, es doctorà a la Universitat de Pisa en filologia hispànica. Resideix a Tossa des de 1962, on és promotor de diverses iniciatives i membre d'unes quantes entitats tossenques de caire cultural. De formació humanista, ha donat a conèixer diferents jaciments arqueològics descoberts dins el terme municipal de Tossa i, sobretot, ha fomentat les recerques a les *villae* romanes del mas Carbotí i dels Ametllers com a codirector de les excavacions. Ha recuperat l'important arxiu patrimonial de la casa Riера-Falguera (batlles naturals i castlans de Tossa durant els segles xiv-xix), investiga sobre la història de la població i publica els resultats en treballs monogràfics. El 1982 va participar en la fundació del Centre d'Estudis Tossencs, entitat de la qual actualment és el president. El 1983 va ser membre fundador del Centre d'Estudis Selvatans, entitat que va presidir entre 1986 i 1998. L'any 2000 va ser elegit acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi. L'any 2010 va obtenir el Premi Joan Saqués Roca de la Fundació Valvi. El 2019

va guanyar el Premi Recercat impulsat per l'IRMU en la categoria d'investigador. És autor d'una dotzena de monografies locals dedicades a Tossa i a la navegació.

La gestació del llibre

Mario Zucchitello té una contrastada trajectòria de recerca històrica de prop de cinquanta anys sobre el passat de la vila de Tossa, i és un dels referents de la història local a les comarques gironines. Al llarg dels anys ha anat concatenant els seus treballs. Aquest estudi del capbreu tossenc arrenca de dues publicacions prèvies de l'autor. D'una banda, *De la Mediterrània a l'Atlàntic. Navegació i comerç a Tossa (1759-1814)*, Quadern d'Estudis Tossencs, núm. 7, coeditat el 2004 entre el mateix Centre d'Estudis Tossencs i el Centre d'Estudis Selvatans; i de l'altra, *En mar i en terra. Una història de Tossa i la seva gent (1186-1835)*, Quadern d'Estudis Tossencs, núm. 11, editat el 2013 pel Centre d'Estudis Tossencs.

En el cas concret d'aquesta publicació, la base de l'estudi és un capbreu del s. XVIII, una mena de registre fiscal on els veïns decla-

Maria Teresa Coll
i David Moré





Mario Zucchitello té una contrastada trajectòria de recerca històrica de prop de cinquanta anys sobre el passat de la vila de Tossa [...]

La publicació s'ha estructurat en dos volums. En el primer hi tenim l'estudi del document i la seva contextualització, i en el segon la transcripció del capbreu, amb el detall de les declaracions de les 275 persones que declararen posseir bens a Tossa, i un índex final onomàstic.

raven les propietats que posseïen, per tal que el monestir de Santa Maria de Ripoll tingués un major control sobre la vila de Tossa, sobre la qual exercia la senyoria feudal. La seva recerca contrastada amb múltiples referències documentals de diversos arxius, especialment de fons notariais, contribuirà a posar a l'abast dels investigadors un estudi crític de cas a partir d'una font documental de gran potencial per a la història social i econòmica.

El contingut del llibre

L'estudi del capbreu de 1739-1741 s'ha demostrat fonamental per conèixer i entendre la societat, l'economia i les relacions entre l'abat de Ripoll i els habitants del seu alou de Tossa en un període important de la vida de la Vila abans de la gran expansió urbana i social de la segona meitat del segle XVIII, afavorida per la participació a la Carrera d'Amèrica. En aquest cas, l'estudi adquireix encara més rellevància si tenim present que és l'únic capbreu vilatà arribat íntegre fins als nostres dies. Així, s'ha pogut estudiar el nombre i ofici dels capbrevants, els bens immobles com les cases, la terra posseïda pels vilatans i els pagesos, la vinya, el conreu i el bosc, els censos pagats pels emfiteutes i les relacions de vassallatge, el delme i la tasca dels fruits de la terra i del mar, la condició jurídica dels capbrevats, la situació econòmica a través de les compravendes, o l'anàlisi dels topònims. Seguint el capbreu ha estat possible fotografiar la vida d'un petit poble de la costa catalana a la meitat del segle XVIII i en dos plànols reconstruir-ne el teixit urbà.

L'estudi pretén posar en valor un document del s. XVIII, a partir del qual esbossar el retrat econòmic i social de la vila de Tossa en aquell temps, a partir del qual estudiar continuïtats i discontinuïtats respecte el passat medieval i l'època.

La presentació

L'acte de presentació va ser un dels més destacats de la Festa Major de Sant Vicenç 2024, i va comptar amb l'assistència d'una vuitantena de persones que van omplir la sala i van fer costat a l'autor i l'entitat editora, un petit centre d'estudis local compromès amb la cultura tossenca. La presentació del llibre va anar a càrrec de Rosa Congost Colomer, catedràtica d'història econòmica de la Universitat de Girona, que va fer una magnífica contextualització de l'obra i del seu autor.

Per acabar, no volem passar per alt, que l'acte es va iniciar amb un emotiu record per a Joan Domènech Moner, historiador i amic lloretenc, que de sempre havia tingut per costum acompanyar-nos en els nostres actes culturals. Els qui el coneguérem sabem del seu extraordinari compromís amb les entitats culturals del país i la gent del territori. Ell, exemplificava com ningú l'agermanament dels pobles de la marina de la Selva. Per això, el Centre d'Estudis Tossencs en nom de les entitats culturals de la vila de Tossa i el propi Ajuntament va voler retre-li homenatge amb un petit obsequi a la seva vídua, Maria Teresa Coll Vila, que va agrair emocionada el gest de la veïna vila de Tossa. ■

Presentació de *Tossa Babel de les Arts (1933-1936)*, de Rafael Benet, publicació de la col·lecció «Josep Pla» de la Diputació de Girona

La publicació és el volum 53 de la col·lecció «Josep Pla de la Diputació de Girona»



Imatge de la coberta: Retrat de Rafael Benet, de Gorges Kars (1933). (Fons: Col·lecció Rosa Benet)

El dissabte 2 de març es va presentar a la Casa de Cultura ell llibre *Tossa, Babel de les Arts de Rafael Benet*, novetat editorial de la col·lecció «Josep Pla» de la Diputació de Girona. Una col·lecció concebuda per publicar obres literàries i assagístiques de qualitat que estableixin una relació entre la cultura i les terres de Girona.

La presentació de l'obra va anar a càrrec d'una de les editores de l'obra, Glòria Bosch i la presència de Rosa Benet, filla de Rafael Benet. Aquesta publicació és el volum 53 de la col·lecció «Josep Pla de la Diputació de Girona» dirigida per l'escriptor Joan-Lluís Lluís.

Tossa, Babel de les Arts (1933-1936). Així volia que és titulé aquest llibre el pintor, historiador i crític d'art Rafael Benet Ho tenia tot enllestit.

L'obra contindria el mític article que, l'any 1934, a la revista *Art*, Benet va dedicar a l'intercanvi cultural viscut i que sempre més ha quedat lligat a Tossa. També hi inclouria les columnes que havia escrit a *La Veu de Catalunya*, el 1933, en la secció "Coneguts d'estiu", i n'afegiria d'altres que no havien estat publicades en el seu moment. Alguns dels protagonistes d'aquests textos, per la seva condició de jueus, havien arribat a Tossa buscant la seguretat que havien perdut en els seus països. Benet parlaria també de la transformació de la Costa Brava; de la creació del primer museu d'art contemporani de tot l'Estat, inaugurat el 1935; dels dies previs a l'esclat de la guerra, i del seu exili. El llibre ja tenia editor. I, també, qui en signés el pròleg: el crític Rafael Santos Torroella. Eren els darrers mesos de l'any 1968... Ara, finalment, l'obra veu la llum.

Rafael Benet i Vancells (Terrassa, 1889 - Barcelona, 1979) va ser un pintor, crític d'art, tractadista i historiador de l'art a qui agrada-va definir-se com «un pintor que escrivia». Com a crític d'art, des dels principals diaris i revistes de Catalunya del primer terç del segle XX, va recollir el dia a dia de l'actualitat artística, i es va erigir en una de les veus de referència a l'hora de dibuixar un full de

ruta per a la política cultural catalana. Una de les seves grans aportacions com a activista cultural va ser la seva participació en la creació del Museu de Tossa, l'any 1935, el **primer museu català que recollia obra d'artistes contemporanis estrangers**.

Tossa, la «Babel de les Arts», com la va definir, també va quedar fixada en la seva pintura, de ressonàncies fauvistas.

Glòria Bosch, autora del catàleg del Museu de Tossa editat el 1986, va ser una de les impulsores, el 1993, dels llibres de la sèrie «Complicitats» i d'un seguit d'exposicions dedicades a l'intercanvi cultural viscut a la localitat de Tossa de Mar, el primer terç del segle XX. Va ser l'inici de la seva col·laboració amb **Susanna Portell**, amb qui ha treballat en diferents projectes expositius i de recerca al voltant d'aquesta Babel de les Arts, com la definí Rafael Benet. El 2007 van reunir les seves investigacions en l'exposició «Berlín > Londres > París > Tossa: La tranquil·litat perduda», organitzada per Caixa de Girona. Conjuntament han signat diferents estudis de recerca a *L'Avenç* i als Quaderns, que edita la Fundació Rafael Benet, entre d'altres publicacions.

Gorges Kars (1882 - 1945). Aquest pintor txec va passar llargues temporades a Tossa de Mar, entre 1931 i el 1936. Amb un estil inspirat per l'impressionisme com el cubisme, va acabar essent un dels representants més lluminosos del figurativisme colorista. Diverses obres seves són al Museu de Tossa.

La col·lecció La col·lecció «Josep Pla» de la Diputació de Girona està concebuda per publicar obres literàries i assagístiques de qualitat que estableixin una relació entre la cultura i les terres de Girona. En aquest sentit, aquesta col·lecció treballa en una línia de publicació centrada, d'una banda, en la recuperació d'obres literàries que estan exhaurides i que no es troben en els circuits comercials, i, de l'altra, en la voluntat d'editar materials literaris que, per les seves condicions específiques, difícilment són atesos pel mercat editorial. ■

• PATRIMONI •

Poques relacions són tan fructíferes com la que Rafael Benet va mantenir amb Tossa. Celobert

Rector de professió i creador d'universitats

Antoni Giró Roca

Físic, ex-rector de la UPC

Quim Valls Ribas

Físic, ex-professor de la UPC

Tots dos són Doctors en Física i, els darrers anys, dedicats a la Biofísica en el grup de recerca BIOCROM-SC de la UPC. També són amics.

Fa uns dies ens va deixar en Gabriel Ferraté Pasqual, a punt d'arribar als 92 anys. Nascut a Reus el 1932, la seva família formava part de la burgesia industrial i comercial de Reus, dedicada al negoci del vi. La formació inicial la va rebre a França, durant la guerra civil, i era força coneixedor de la cultura anglosaxona a través de les relacions comercials de les empreses familiars. Ferraté estudià primer, per imposició familiar, la carrera de perit agrícola. Tanmateix, la seva passió era l'electrònica i va voler ser enginyer industrial. En l'època d'estudiant ja va destacar per la seva inventiva, i es dedicava a fabricar rellotges i aparells de radio per vendre'ls als seus companys d'universitat.

En acabar la carrera va decidir quedar-se a la Universitat i es va orientar cap a la electrònica i la automàtica. El 1968 va guanyar una càtedra a l'Escola Enginyers Industrials de Barcelona (ETSEIB), la primera càtedra d'Automàtica de l'estat. Entremig va crear Ciber, una de les primeres empreses especialitzades en la regulació automàtica dels semàfors per ordinador, amb el disseny d'un sistema de control que va revolucionar la regulació del trànsit, aquí i als diversos països que el van comprar i implementar.

El 1969 va ser director de L'Escola d'Enginyers Industrials. El seu esperit emprenedor el portà a crear de seguida, en el si de l'ETSEIB, l'institut de Cibernètica per tal de promoure la docència i la recerca en el seu àmbit de l'automàtica. També va haver d'anar més d'una vegada a comissaria a treure'n estudiants detinguts a les manifestacions.

I el 1972 fou nomenat rector de la recent creada Universitat Politècnica, aleshores anomenada de Barcelona, conseqüència de la Llei General d'Educació (1970). En aquell moment Gabriel Ferraté està en el lloc adequat i és la persona adient per ser impulsor i pilot de la gran transformació dels estudis politècnics a Catalunya.

El 1972 la Universitat Politècnica de Barcelona, inicialment formada per una mena de confederació de escoles tècniques supe-

riors, les d'Enginyers Industrials de Barcelona i de Terrassa, l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Telecomunicació, creada el 1971, i alguns instituts d'investigació, creix i s'expandeix. S'hi incorporen a la Universitat Politècnica de Barcelona les escoles universitàries d'Enginyeria de Terrassa, Vilanova i la Geltrú i Manresa, i la d'Arquitectura Tècnica de Barcelona. També es creen estudis tècnics a Girona i a Lleida. El 1974 comença a funcionar l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Camins, Canals i Ports de Barcelona i dos anys més tard es crea la Facultat d'Informàtica de Barcelona. Ferraté va ser rector de la UPC desde 1972

En les sessions de treball, sovint semblava distret, fent dibuixos en un paper, donant la falsa impressió de no prestar atenció al que es deia.

fins el 1994, amb un petit parèntesis de dos anys, de 1976 a 1978, a Madrid, primer com a director general de Universidades e Investigación i, després, director general de Política Científica del Ministerio de Educación.

El seu pas per les estructures ministerials dels primers anys del post franquisme no va ser gens fàcil; sempre va dir que havia estat la feina més complicada de la seva vida. En paraules seves "No podia aguantar ni un dia més en aquella presó brutal". Finalment, va negociar la seva dimissió, a canvi d'aconseguir una important fita, ni més ni menys que el reconeixement oficial del **Institut d'Estudis Catalans**.

Quan decidí retornar a la universitat després de la mala experiència madrilenya, el professor Julia Fernández, rector en aquell moment, renuncià al càrrec per tal de que en Ferraté



ESCOLA D'ENGINYERIA DE TERRASSA. Edifici d'estil Modernista català (1904) de l'arquitecte Lluís Muncunill. Actualment, Universitat Politècnica de Catalunya.



recuperés la direcció de la encara anomenada Universitat Politècnica de Barcelona. El nom de Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) no va ser aprovat fins el 1984.

La qualitat de la UPC actual es deu en bona mesura a la reforma impulsada pel rector Ferraté, sobretot amb la gran reestructuració iniciada el 1986, a partir de la Llei de reforma Universitària (LRU) i els nous estatuts que determinaven la creació d'una estructura matricial de centres (les escoles tradicionals) i departaments (les agrupacions per àrees de coneixement i interessos científics comuns). Sense entrar en detalls, fins aleshores escoles i departaments eren estructures força disjunctes.

D'acord amb la LRU, els nous estatuts introduïen també la participació dels estudiants, personal d'administració i serveis (PAS) i personal docent i investigador (PDI) en els diferents òrgans de govern de la universitat.

La reforma suposava canvis dràstics en l'organització de les universitats i, sobretot, en els usos i costums del seu personal i un canvi radical les estructures existents. No va ser senzill, ni exempt de tensions. Sobretot calia algú capaç de bastir consensos. Ferraté, treballador incansable i imaginatiu, sempre va demostrar una gran habilitat en aconseguir acords.

En les sessions de treball, sovint semblava distret, fent dibuixos en un paper, donant la falsa impressió de no prestar atenció al que es deia. Les seves maratonianes reunions eren proverbials i, gairebé sempre, aconseguia sortir-se'n amb la seva per convenciment. Per posar un exemple, el gran debat per consensuar en el si del Consell de Govern (l'òrgan màxim de gestió de la universitat) la proposta del nou campus Diagonal Nord de

la UPC, basat en l'estructura centres/departaments, amb espais i serveis comuns, amb la por dels centres i departaments a perdre personalitat, es podria qualificar d'èpic, però va reeixir en la realitat actual.

En quant al tracte personal, la primera impressió que donava el rector Ferraté, era la d'un savi despistat, i no n'era gens de despistat, en canvi de savi n'era molt. Podia semblar, d'entrada, una persona distant, sobretot quan s'hi anava a negociar, per exemple, el finançament d'un centre o d'un departament; dur, però sempre disposat a escoltar i valorar les peticions. Enèrgic, però sempre afable.

Gestionar la UPC era, i és, és enfrontar-se a la complexitat de sis campus de docència, recerca i desenvolupament, estesos pel territori i amb gran incidència a Catalunya. Ferraté exigia a la gent que treballava amb ell la consciència d'aquesta realitat i, tal com feia ell, dedicar-hi el màxim esforç per respondre-hi. Era un generador de bons grups en els Consells de Govern. Quan s'entrava en el seu cercle de treball, l'aparent fredor i distància en el tracte es transformava, radicalment, en bona qualitat humana i proximitat.

El rector no mana, però té poder i només es pot treballar i aconseguir que la institució funcioni a base de buscar els suports i consensos, entre tots els implicats. En Ferraté sempre va procurar tenir en els seus equips persones de totes les tendències o ideologies, i tenir-hi presència territorial dels diferents campus.

En els seus anys de rector neixen i creixen una bona pila de centres de recerca i de transferència de tecnologia, si cal de la mà d'altres institucions, com ara l'IDIADA (Institut d'Investigació Aplicada de l'Automòbil), el CEP-BA (Centre de Paral·lelisme de Barcelona),

precursor de l'actual Centre de Supercomputació de Barcelona, el CIMNE (Centre Internacional de Mètodes Numèrics en Enginyeria), el LIM (Laboratori d'Enginyeria Marítima)...

S'estimava la UPC i es resistia a deixar-la. El 1994, tot i portar molts anys de rector, li costava molt pensar en abandonar el càrrec. Es va estar rumiant si valia la pena proposar al Claustre una reforma d'estatuts per poder ser reelegit. Finalment va decidir que no i va deixar de ser EL RECTOR (així, en majúscules) de la UPC. Tanmateix, no va trigar gaire en tornar a ser rector.

Cap al final del seu mandat, els seus col·laboradors, trobaven sovint en Ferraté treballant a l'ordinador, i es preguntaven què estava fent, quina en tenia al cap. Ell ho tenia molt clar. Uns mesos més tard es va saber, estava dissenyant una nova, i revolucionària, universitat, la Universitat Oberta de Catalunya, la UOC, la primera Universitat online del món i, a més a més, va aconseguir perpetuar-se com a rector, ja que en va ser el rector desde el 1995 fins a la seva jubilació el 2005.

Ferraté rebé l'encàrrec de crear la UOC del Comissionat d'universitats, Josep Laporte. Com a bon coneixedor dels sistema universitari i de l'administració pública, va posar dues condicions, plena llibertat per a dissenyar el projecte i una estructura flexible. Es a dir una Universitat Pública amb característiques de gestió privada, (sense consells de Govern, ni claustres). La presidència del Patronat corresponia a la Generalitat i ell com a rector havia de donar comptes anualment al parlament de Catalunya.

El 1995, amb internet a les beceroles i pràcticament sense referents, crea, a Catalunya, la primera universitat oberta al món. En paraules seves «Mai no se'n va ocórrer que en diríem universitat a distància. Vam batejar-la com a universitat oberta. El nostre lema inicial era la universitat sense distàncies». L'objectiu de la UOC, segons ell, era "trencar les barreres de l'espai i del temps a través de les noves tecnologies". Va fer una magnífica demostració d'això, i del nou concepte de campus virtual, muntant una roda de premsa enmig d'un prat, ell en una cadira amb l'ordinador portàtil sobre les cames, al costat d'una vaca. El que ha esdevingut la UOC ho sap tot el país i, com diria aquell, bona part de l'estranger.

La UPC, en reconeixement a la seva tasca, va decidir posar el seu nom a la gran Biblioteca que dona la benvinguda al Campus Nord.

Gabriel Ferraté va ser membre del patronat de la Fundació Enciclopèdia Catalana fins el març del 2010. També va ser membre de la International Federation of Automatic Control (IFAC), director de l'Institut de Cibernètica i, entre 1980 i 1989, va ser vicepresident de la Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT). Va ser president de l'Institut Cerdà i de la Fundació Caixa Tarragona i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona i del Centre de Lectura de Reus. Doctor *honoris causa* per la Universitat Politècnica de Madrid (UPM) i per la Universitat de Lleida (UdL), Gabriel Ferraté va rebre, el 1996, la Creu de Sant Jordi i l'any 2017, la Medalla d'Honor de la UOC. El 2005 va rebre el Premi Nacional de Telecomunicacions.

Ferraté va llegar, el 1996, una part molt important de la seva col·lecció de poesia catalana, de més de 6.000 volums, a la Biblioteca de la UPC que porta el seu nom, al Campus Diagonal Nord, a Barcelona.

El rector de la UPC, Daniel Crespo, ha declarat que "Gabriel Ferraté va ser un visionari. Pioner de la introducció de la robòtica i la informàtica a Catalunya, va ser el primer rector de la UPC i artífex de la transformació d'un conjunt d'escoles d'enginyeria i arquitectura en una universitat moderna. Va contribuir a definir el sistema universitari i de recerca de Catalunya i posteriorment va fundar la UOC, universitat *online*, interpretant les tendències modernes en ensenyament superior. Líder de grans equips, deixa un llegat inesborrable a la UPC i al país. El rector Ferraté serà sempre un referent per a la comunitat UPC".

A més a més de visionari, imaginatiu, gran treballador i, com hem dit, gran creador d'equips, era col·leccionista de pipes, llibres de poesia i d'història de Catalunya, màquines de sobretaula diverses, granotes fetes amb qualsevol material i melòman ...entre altre coses.

Hi ha persones rellevants, que ho són pel fet d'haver estat en el lloc adequat i en el moment adequat de la història, i haver fet el que s'havia de fer amb excel·lència. Pel que fa al món universitari català, i també l'espanyol, Gabriel Ferraté, n'és un magnífic exemple. ■

Amb el suport de Ceigrup Blanes, la mar de prop!



Anselm Clavé 5, baixos · 17300 BLANES (Gt)
Tel. 972 35 80 70 · realestate@ceigrupblanes.com
www.ceigrupblanes.com

Advocats
Assessoria
Serveis immobiliaris

Els Països Catalans

Passat, present... futur?

#14

Segle XVI. Catalunya al segles XVI-XVII: Resistència i bandolerisme

En l'anterior entrega vam veure a l'engròs com va afectar la Unió de Corones als Països Catalans, que es va produir en una situació o en un joc de poders molt desigual, entre Castella i la Corona d'Aragó.

El projecte castellà, més centralitzador i amb més poder per part del rei, tibava per aconseguir unificar políticament tots els territoris de la monarquia hispànica, amb la força també que li donava la possessió de les colònies d'ultramar.

Vam parlar també de la resistència a renunciar a les pròpies institucions i lleis, els **Furs**, existents en tots els territoris de la Corona d'Aragó, el que va provocar diversos conflictes com les revoltes de les germanies, tant a València com a Mallorca.

En aquest número tractarem un tema que trobo interessant, encara que no és exclusivament propi de la nostra nació, però sí destacable, com ho va ser el bandolerisme.

Aquest fenomen va ser exaltat per la literatura de la **Re-naixença** a mitjans del segle **XIX**, en què va ser elevat a una espècie de **resistència política i nacional** davant el poderós govern castellà.

Quin va ser el seu origen? Què va significar? Quines causes el van provocar? Quin era el context que hi havia a la nostra nació? Quina va ser la seva importància?

Aquestes i d'altres qüestions les intentarem respondre en aquesta petita incursió a un dels capítols més estudiats de la nostra història.

Al cap i a la fi, malgrat la brillantor que el **bandolerisme català** ha tingut en la memòria literària i històrica, no ha estat precisament un fenomen singular nostre del passat, ni tampoc centrat tan sols en els segles XVI i XVII, ja que té un origen anterior:

Certament, aquest sembla trobar-se a causa de la crisi baixmedieval, tot i que es tracta d'un fenomen multifactorial, que s'explica per raons diverses.

Cal constatar que el bandolerisme català arribà al seu zenit durant el primer segle i mig de l'època moderna. I, a més, va ser molt famós fins i tot per la literatura castellana de l'anomenat "**Siglo de Oro**", referenciat en obres tan importants com el **Quixot**.

D'on prové, doncs, i com definiríem el bandolerisme? Podem parlar d'una **dobla definició**; per una banda, està associat a una sèrie de bandes que assalten i roben com a mètode per a obtenir guanys. Per altra, és un sistema de resposta o defensa a un atac o un ultratge, a mode de la Vendetta siciliana, que estava prevista en les Constitucions catalanes, i que regulava les disputes entre senyors feudals

Tot i que les autoritats pertinents intentaren posar-hi fre, evidentment no fou tan fàcil fer-ho, per les xarxes creades i l'orografia del nostre territori, i les noves figures imposades per la monarquia hispànica, com l'**Audiència** o els **virreis** ho perseguiren amb més o menys èxit. Aquests últims van aplicar, primerament, amnisties a bandolers a canvi del servei militar (aquesta fou l'opció d'en **Perot Rocaguinarda** i de la seva colla, que se n'anaren a lluitar al servei de la monarquia hispànica al sud d'Itàlia), i posteriorment se serviren de l'exèrcit castellà per reprimir el bandolerisme de forma indiscriminada, com per exemple l'execució d'en **Serrallonga**, fet que va contribuir a l'extensió d'un fort sentiment anticastellà, convertint-lo en heroi popular en l'imaginari català. Serà, per tant, una pràctica interclassista, ja que hi participaran nobles empobrits, com també pagesos o artesans en les anomenades **quadrilles** (els escamots o grups que formaven els bandolers). Hi ha testimonis d'aquesta pràctica en la historiografia:

La bel·licositat dels catalans d'aquella època traspassà fronteres a Europa i fins i tot el filòsof il·lustrat **Voltaire** va dir ja en el **segle XVII** que els "seus habitants [de Catalunya] han estat sempre guerrers, i els muntanyesos sobretot han estat ferotges".

És sorprenent que un italià de la primeria del segle XVI, l'ambaixador florentí **Francesco Guicciardini**, que va anar a la Cort del rei Catòlic l'any 1512, expressés en el seu diari com va travessar gran part de Catalunya i afirma que "tota la regió des de Perpinyà fins a Barcelona, i més enllà, són llocs de perill". Afegeix el fet que "molts cavallers i gentilhomes de Catalunya estan enemistats". Per aquesta qüestió mantenen lluites constants, cosa que "per un antic privilegi que té el regne, poden fer lícitament". Aquestes disputes havien d'acomplir una sèrie de normes com, per exemple, anunciar a "l'adversari oficialment amb cinc dies d'antelació i que cada cop més



hi intervenen tots els parents i fidels que vulguin. I quan cal, ja que no tenen més forces, acudeixen als malfactors del país cercant ajut. Perquè aquests darrers, també senyors, tenen llocs i castells on el rei no té cap autoritat i allí poden refugiar-se els criminals, protegits i alimentats”

Com van reaccionar les autoritats, davant d'aquest fet generalitzat tant violent per tot el territori, especialment en institucions novingudes provinents de Castella?

Com va dir el **virrei García de Toledo** a mitjan segle XVI, «tota Cathalunya està plena de bandolers». Efectivament, així ho era fins i tot en la mateixa Barcelona, on el bandolerisme es vinculava a altres xacres cròniques de les ciutats com el joc i la prostitució. Però, com acabar amb aquesta pràctica que recorria tot el país i que presentava condicions tan favorables perquè les quadrilles poguessin fugir dels seus perseguidors?

És una pregunta que durant molts anys hagueren de fer-se totes les institucions dels territoris sense arribar a solucions vàlides i comunes per a totes elles. Perquè ningú no pot negar que les ciutats, la Reial Audiència i, per descomptat, els virreis sempre desitjaven acabar amb el bandolerisme. El problema és que aquest provenia tant de la base com del cim, ja que cap institució estava lliure de la seva influència i, a més, hi havia fautors implicats, com es veu amb claredat pel que fa als jutges de l'Audiència. I és que el caràcter interclassista del bandolerisme i les seves solidaritats verticals eren una realitat. I hi havia també una qüestió que era més delicada: la **Cort General de Catalunya**. És a dir, la primera font de sobirania i legitimitat en les terres catalanes que mantenia en tot cas un **pactisme** amb el rei, que provenia d'aquelles constitucions de 1283 i que **s'havia salvaguardat** malgrat les diferents dinasties que havien passat pel país, ja fossin Trastàmars o Àustries.

El bandolerisme, que per si mateix era apolític com tots els historiadors assenyalen, acabava transformant-se, sense voler-ho, en un precedent de la revolta catalana de 1640. Realment, el moment d'esplendor del bandolerisme el podem situar a principis del segle XVII, previ a la Guerra dels Segadors.

És en aquest context, en què hi ha la dicotomia entre **Nyerros** (defensors dels valors feudals) i **Cadells** (defensarien els interessos de les viles i les ciutats), quan podem situar



els bandolers més coneguts de la nostra història, com Joan Sala, **Serrallonga**, **Perot Rocaguinarda** o **Trucafort**, que han estat immortalitzats a través de llurs llegendes, la literatura i el folklore català.

Cal tenir en compte, també, que el bandolerisme existeix en d'altres territoris dels Països Catalans, a més del Principat, i en alguns també porta la marca de bàndols oposats, com és el cas de **Mallorca**. Pel que fa a **Aragó** i **València**, la bibliografia també és important, sobretot en aquest últim regne. Emília Salvador, en una exposició global del bandolerisme a la Corona d'Aragó, va subratllar tots aquests casos i sobretot el valencià; a més, remarcà els seus lligams amb la resta dels regnes i amb el Principat.

Després de la **Guerra dels Segadors** el bandolerisme viurà un canvi amb la pervivència només dels saltejadors de camins sense la complicitat dels estaments privilegiats. Ara serien bandolers més fràgils davant l'autoritat reial i per aquest motiu van tendir a la seva **desaparició**.

En el proper número ens endinsarem en el segle XVII i tractarem un dels episodis més rellevants de la nostra història, com ho va ser la **Guerra dels Segadors**. ■

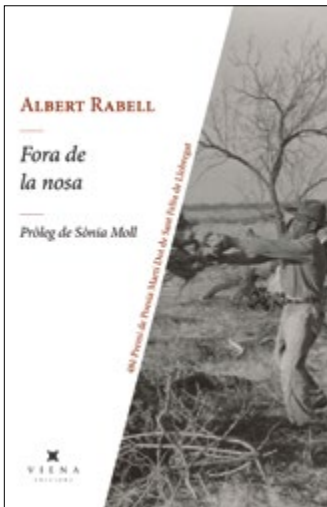
- OFTALMOLOGIA GENERAL
- CIRURGIA OFTALMOLÒGICA
- LÀSER OCULAR
- LENTS DE CONTACTE
- REVISIÓ DE CARNETS DE CONDUIR, ARMES I NAVEGACIÓ
- CONCERT AMB LES PRINCIPALS MÚTUES

institut
oftalmològic
FELIP



C. ANSELM CLAVÉ, 86 • 17300 BLANES • TEL. 972 35 04 77

Fora de la nosa, d'Albert Rabell



Fora de la nosa
Viena edicions
Autor: Albert Rabell
Pàgines: 56
PVP 13,00 €

Fora de la nosa

German Bartolomé, filòleg

L'Albert Rabell va ser el guanyador del Martí Dot del passat any 2023 amb un poemari atrevit, construït amb paciència i, literàriament parlant, d'una solidesa envejable. *Fora de la nosa* és un recull vertiginós, amb un ritme propi que se'ns endú pendís avall amb l'objectiu d'arrasar amb tot. Des d'un inici, la veu poètica ens situa al cim d'una muntanya, en un cingle, i ens adverteix que tard o d'hora ens estimbarem: «Tots tremolem amb tu. / El descens és insalvable».

Amb aquesta premissa, un ja està alerta; pendent de quan arribarà el moment clau que ens farà caure a les profunditats: «Estrebo la punta d'una flor on el sol jeia: / la trama s'esgavella i pel descuit / brota l'abisme». Ara bé, l'instant esperat no arriba, perquè tot el poemari és una caiguda: la cadència d'uns versos característics i penetrants ens va empenyent i, a mesura que el poemari avança, els poemes s'acceleren i el ritme fa rodolar la lectura pel rost, formant una simbiosi perfecta entre allò que es diu i com es diu.

Les fugides endavant sempre deixen rastres i, en el nostre cas, aquestes traces seran els enderrocs d'una casa ubicada a la muntanya i que per força haurem d'enrunar abans de precipitar-nos al buit: «Imagino la casa defallent, / o el boscam que la menja». Una casa que anirà apareixent al llarg del recull; una casa plena de records i temps passats: «i ens movem al resguard únic / de la breu lliçó, ben apresada a cobert, / dins la llar on ens confessem / l'un per l'altre».

Un cop la casa és a terra, toca descendir: «Això és una caiguda, em dic, i aquesta / arrel deu ser una dreuera». Però, fins i tot

en els forats més llòbrecs i insondables, hi ha una petita escala de corda —nom que el poeta dona a la tercera part, per cert— que ens ajudarà a renéixer des de l'angoixa. Molt probablement, aquesta paraula, «angoixa», és un dels mots clau del poemari i molt present, sobretot, en aquesta darrera

Les fugides endavant sempre deixen rastres i, en el nostre cas, aquestes traces seran els enderrocs d'una casa ubicada a la muntanya i que per força haurem d'enrunar abans de precipitar-nos al buit

part: «Imagina't un taüt d'espart, una caixa / justa per al teu cos arraulit, les parets / d'un ventre sense esclatxes [...] / Imagina't que és fosc i només tens / les dents per obrir-te una porta». Però abans de tornar a ascendir —si podem—, haurem d'aprendre que quedar-se molt de temps al fons de tot no serveix de gran cosa: «Per l'ossada trista d'un vedell mort / agemolit sota el sol i sense mare, / voltem aquest sot erm que no du enlloc». Un cop paït el patiment i salvats de la foscuria, la paraula acaba brotant de nou: «la súplica: que d'allò que s'escorça / broti l'oli verd que empeny la paraula / enfora passat el dolor».

Fora de la nosa és una aposta arriscada però efectiva de l'Albert Rabell, que ens sorprèn amb un tipus de literatura sense embuts, que ens empenya i ens arrossega cap a les tenebres més obscures d'un mateix. ■



Llibreria Fleca

us destitja unes bones festes!

Fenals

C. Pere Codina i Mont, 57 | Fenals - Lloret de Mar
Tel. Fax. 972 36 77 76 | papereria@pfenals.com

PREMSA - REVISTES - LLIBRES
CÒPIES I IMPRESSIONS des de USB
SERVEI DE CORREU ELECTRÒNIC
ENQUADERNACIONS
MATERIAL ESCOLAR
FLECA I PASTISSERIA

OBERT TOT L'ANY





LOTERIA DE CATALUNYA

DESFICI. Passejant per la corda fluixa amb el cor desbocat



Desfici
Editorial Llundelramat
Autor: Josep Pastells
Pàgines: 200
PVP 18,00 €

Desfici

A la novel·la *Desfici*, divertida, delirant, hi trobem una mena de contrarellotge d'un personatge en conflicte permanent, dirigint-se cap al col·lapse

Moltes editorials les reconeixem a les llibreries d'un sol cop d'ull pel disseny de les seves portades. Quaderns Crema, Anagrama, Males Herbes... La independent Llundelramat des de la Bisbal d'Empordà, amb només dos anys de vida, s'afegeix al grup incloent que a més de ser capaç de captar l'atenció de possibles lectors, exposa de manera eloqüent en la coberta uns pocs elements claus de l'obra en qüestió. En el llibre que avui ressenyem, *Desfici*, d'en Josep Pastells (La Creueta, Quart, 1966), periodista i escriptor de llarg recorregut que ha guanyat molts dels premis literaris de prestigi i NETS del país (Recvll, Casero, Vayreda, ciutat de Mollerussa, Empordà...), s'hi presenten dos elements clau: un sexe femení i una colla de coloms amb la particularitat d'exhibir uns ulls escrutadors gegants. No desvetllarem el significat d'aquestes representacions per no aixafar la guitarra, però serien una bona sinopsis visual del relat: això ha d'anar de dones, d'animals domesticats o en llibertat i de vigilància extrema. No aniríem pas errats.

A la novel·la *Desfici*, divertida, delirant, hi trobem una mena de contrarellotge d'un personatge en conflicte permanent, dirigint-se cap al col·lapse. L'Odell Kraus, periodista, és el protagonista. En Josep Pastells el recupera d'una antiga obra, *Vida i miracles d'Odell Kraus*, on aquest antiheroi repassava els seus anys de formació. A la present, l'Odell, proper a la seixantena, immadur, indecís, en uns capítols curts que s'engoleixen d'una tacada, amb un ritme endimoniat,

Jaume Planas Perxachs, escriptor

frenètic, com el bategar desbocat d'un cor al llindar de la taquicàrdia (mai millor dit, llegiu-la i m'ho confirmeu) és arrossegat per un espiral de successos provocats per la seva pròpia naturalesa de criatura insegura i vacil·lant enmig d'una situació anòmla: la pandèmia de la covid mentre repassa mentalment les seves relacions fallides amb una vintena llarga de dones. La caiguda al buit, és imminent.

Desfici, en aquest balanç de la vida sentimental d'un home de mitjana edat amb escenes d'humor que el retraten de dalt a baix, em recorda a la magnífica pel·lícula *Alta fidelitat*, basada en la novel·la homònima d'en Nick Hornby, portada a la pantalla gran per l'Stephen Frears de la mà d'un actor com en John Cusack. El protagonista, en Rob, més jove que l'Odell de *Desfici*, després de ser abandonat per la seva xicota, rebobina enrere per analitzar les antigues relacions fallides també. Totes han acabat sent un fiasco. L'avaluació hauria de servir per descobrir on hem errat. Malauradament, sempre esbiaixem perquè no podem evitar ser subjectius i autojustifiquem la nostra manera d'actuar. "Es pot fugir de tot menys de la consciència", diu molt encertadament l'Odell en un passatge.

Els idealistes, no encaixen en un món programat per ser pragmàtics, tocar de peus a terra i seguir les corrents majoritàries controlades pel sistema, el Big Brother orwellià. L'Odell, un home ridícul, és una mena de Holden Caulfield, l'immortal protagonista de la cèlebre novel·la *El vigilant en el camp de sègol* d'en J.D. Salinger. S'ha fet adult però continua sent un ésser fràgil, enamoradís, romàntic, un ingenu seductor, que encara no ha estat capaç d'encaixar en el món dels grans. I com en Holden, la millor recepta, és posar negre sobre blanc per mirar de treure l'entrellat d'aquest aterratge forçós on l'Odell ha sortit il·lès però malparat. No us la perdeu. Passareu una bona estona. I molta corda al cor de l'Odell. ■



CIUTADANIA

Comencem el primer dels tres articles on explicarem què és la Unió Europea i quin paper hi juga en les nostres vides. Sobretot, per facilitar informació i context per les properes eleccions al Parlament europeu, que se celebraran entre el 6 i el 9 de juny del 2024.

Però, comencem pel principi: què és la Unió Europea?

D'entrada cal avançar que la UE és un òrgan amb moltes potes, una mica un pop europeu que aplega diferents aspectes i territoris dins el vell continent.

Per una banda, la Unió Europea és una organització supranacional que engloba fins a 27 països. Si inicialment l'objectiu era compartir aspectes econòmics, amb els anys s'ha convertit en una institució de valors culturals, socials, i drets diversos. Com

a mostra, el darrer article on comentàvem la proposta d'un nou pacte europeu de migracions i asil.

Per altra banda, la Unió Europea també és una organització intergovernamental perquè està formada pels governs dels Estats que en formen part. Això significa, evidentment, que el color polític de cada país condicionarà també les decisions que dels diferents organismes europeus que articulen la UE.

Actualment, la Unió Europea està formada per 7 institucions:

Si aquest és l'organigrama de la Unió Europea, què és el Consell d'Europa? I per què a vegades es parla del Tribunal Europeu de Drets Humans?

El Consell d'Europa és un altre organisme internacional, que no té res a veure amb la Unió Europea, i que també té un tribunal propi. **Bàsicament, el Consell d'Europa** neix després de la Segona Guerra Mundial amb la vocació pacifista de ser un nexa entre els països europeus davant de conflictes entre ells.

Actualment, és la principal organització defensora dels drets humans del vell continent i aplega 46 estats (entre ells, tots els que també formen part de la UE).

El Consell d'Europa és important perquè, ja l'any 1950, va aprovar la Convenció Europea de Drets Humans (o Conveni de Roma). En aquest document s'hi recullen els drets fonamentals de tots els ciutadans dels països que formen part del Consell i han de ser respectat pels estats membres. En el cas que hi hagi vulneracions de drets, és quan actua el Tribunal Europeu de Drets Humans, amb seu a Estrasburg.

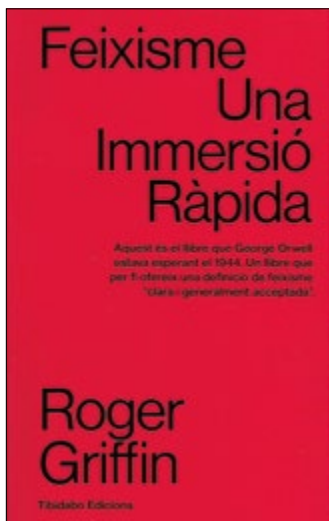
Fins aquí les primeres pinzellades per situar l'escenari sobre el qual anirem aprofundint els propers mesos. Sobretot és important conèixer què i per què votarem el proper 9 de juny. Encara que sembla que no ens miri, Europa és determinant en l'aplicació de polítiques que ens afecten en la nostra vida. Estiguem atents!

Actualment, els països que integren la Unió Europea són:

- | | | | |
|--------------|---------------|-------------------|------------------------|
| 1. Alemanya | 8. Eslovènia | 15. Irlanda | 22. Polònia |
| 2. Àustria | 9. Espanya | 16. Itàlia | 23. Portugal |
| 3. Bèlgica | 10. Estònia | 17. Letònia | 24. República Txeca |
| 4. Bulgària | 11. Finlàndia | 18. Lituània | 25. República Eslovaca |
| 5. Xipre | 12. França | 19. Luxemburg | 26. Romania |
| 6. Croàcia | 13. Grècia | 20. Malta | 27. Suècia |
| 7. Dinamarca | 14. Hongria | 21. Països Baixos | |

INSTITUCIÓ	SEU	FUNCIÓ	PRESIDÈNCIA	EN REPRESENTACIÓ DE L'ESTAT ESPANYOL
Comissió europea (CE)	Brussel·les	Propostes de llei i de pressupostos, òrgan més poderós	Ursula von der Leyen (Partit Popular Europeu - Alemanya)	Josep Borrell
Parlament europeu	Brussel·les, Estrasburg (ple 1 cop al mes) i Luxemburg (seu administrativa)	Debatre, esmenar i aprovar lleis de la CE	Roberta Metsola (Partit Nacionalista - Itàlia)	59 europarlamentaris (de 705 representants)
Consell de la Unió Europea	Brussel·les	Els ministres de cada Estat membres tracen línies d'acció sobre polítiques de la seva àrea	Presidència rotativa cada 6 mesos. Actualment, la té Bèlgica (i l'anterior fou Espanya)	Cada ministre/a de l'àrea en qüestió
Consell Europeu	Brussel·les	Els presidents/es i primers/es ministres de cada país acorden línies mestres de la política europea	Charles Michel (Partit Moviment Reformador - Bèlgica)	El president de l'Estat Espanyol
Tribunal de Justícia de la UE	Luxemburg	Interpretar i aplicar la legislació europea, anular actes i sancionar institucions per danys i perjudicis	Koen Lenaerts (Bèlgica)	Mària Lourdes Arastey Sahún (jutgessa), Manuel Campos Sánchez-Bordona (advocat general) i Alfredo Calot Escobar (secretari)
Banc Central Europeu	Frankfurt	Gestiona la moneda Euro, controla bancs nacionals, fabrica moneda i bitllets i estudia i preveu la inflació	Christine Lagarde (França)	Luis de Guindos (Vicepresident)
Tribunal de Comptes Europeu	Luxemburg	Assegurar que els fons de la Unió Europea arriben a origen, informes fruas, corrupció	Klaus-Heiner Lehne	Baudilio Tomé Muguruza (Partit Popular)





Feixisme.
Una immersió ràpida
Tibidabo Edicions
Autor: Roger Griffin
Pàgines: 254
PVP 17,00 €



L'art d'esdevenir humà
Arcada Edicions
Autor: Rob Riemen
Pàgines: 275
PVP 22,00 €

Contra el feixisme

Lluís Amat, editor

D'uns anys ençà, una onada reaccionària sembla recórrer el món occidental. En menys d'una dècada, diverses forces ultra-conservadores, i amb postulats clarament xenòfobs, racistes, masclistes i homòfobs, han irromput amb força a diversos parlaments estatals d'Europa i d'Amèrica. A l'empara de les notícies falses i les agressives campanyes de desinformació a través de les xarxes socials, les ideologies d'extrema dreta han fet forat en un món cada cop més incert. La falsa imatge d'ordre i control que transmeten els idearis neofeixistes han esdevingut refugi per a milers de votants desorientats i necessitats de certeses enmig de la inestabilitat constant d'una societat com més va més líquida.

Tanmateix, aquestes falses promeses de seguretat amaguen una regressió i una discriminació social molt perillosa que diversos autors com **Roger Griffin i Rob Riemen** han denunciat en les seves obres.

Us recomanem dos títols cabdals per abordar el llegat i la supervivència del feixisme en la societat contemporània. **Feixisme. Una immersió ràpida** de Griffin (Tibidabo Edicions) i, **L'art d'esdevenir humà** de Riemen (Arcàdia) escriptors de reconegut prestigi en aquest camp: el polític i professor d'història contemporània britànic **Roger Griffin**, especialitzat en les dinàmiques socials, històriques i ideològiques del feixisme, i l'assagista i filòsof neerlandès **Rob Riemen**.

Feixisme és una de les paraules que més hem buidat de sentit. La desorientació amb el terme, però, ve de molt enrere. L'any 1944, George Orwell es lamentava de no trobar cap definició acceptada per al feixisme i de la poca fe de trobar-ne cap. Setanta-cinc anys més tard, la confusió i el cinis-

me només augmenten, però **Roger Griffin**, professor emèrit de l'Oxford Brookes University (Regne Unit), a introduït la disciplina del feixisme comparat. Al llibre **Feixisme. Una immersió ràpida** resumeix i difon el resultat de la seva recerca d'una definició de feixisme, ja acceptada com a estàndard a l'acadèmia. Es tracta d'un assaig breu i esclaridor, però **sobretot útil per escurçar la distància entre realitat i paraula**. La traducció catalana és obra de Júlia Moll Cerdà.

Feixisme és una de les paraules que més hem buidat de sentit

Per la seva banda, **Rob Riemen** ens ofereix quatre estudis o assajos breus que pretenen plantar cara a les grans amenaces del món contemporani. **La història es repeteix perquè l'oblidem. També la banalitzem amb sentències com «aquesta és la història dels meus avis, no la meua»**. Però, «**recorda!**», ens esperona contínuament Rob Riemen, «**no oblidis el que ha passat!**». L'assagista neerlandès ens alerta que som davant del mateix brou de cultiu que va provocar les grans aberracions polítiques del segle passat: el nihilisme, la renúncia i el fàstic per tot el que no sigui l'interès individual. L'antídot de Riemen és senzill, però alhora enormement ambiciós: ens manca fortalesa en la defensa dels valors humans, fe en la veritat i en el bé. **L'art d'esdevenir humà**, que ens arriba traduït al català per Auke Oosterhoff, ens empeny a tornar a creure en aquests valors, que són els que van portar la prosperitat i la pau a Europa després de la Segona Guerra Mundial. ■

Fisioteràpia i Estètica

Avançada a Tossa de Mar

Cos Esvelt Tossa

cosesvelt.tossa

972340740

www.cosesvelt.net

LA MAR DE PROP!



CLÍNICA DENTAL

Fernando L. Cepeda Valdez
ODONTÒLEG
Col·legiat núm. 1.202

Plaça d'Espanya, 5, 1r
17300 Blanes (Girona)

Hores convingudes:
Tel. 972 336 250

Telèfon urgències
629 854 637
fcpda2010@hotmail.com



Farmàcia Oms-Arias

C.Nou, 8 / Blanes
620 466 631

Tel. 972 330 595
farmacia.oms.arias



Desde 1934

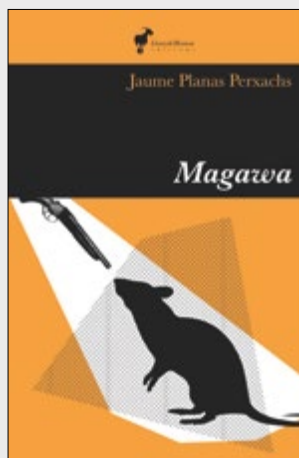


Enganxats als llibres!

Llibreria Ça Trencada

AGENDA CULTURAL

VETLLADA LITERÀRIA



Escalfant motors de cara a Sant Jordi 2024

El proper divendres 12 d'abril a les 19 h, la llibreria Ça Trencada ens plau de comunicar que organitzarà la presentació de la novel·la **MAGAWA** de l'autor blanenc Jaume Planas Perxachs, acompanyat pel seu editor: Rafel Casas (Llunydelramat) i oficiant l'acte, en Germán Bartolomé, filòleg.

L'obra radiografia un barri de gent treballadora del poble fictici Banyons dels múrids (transsumpte "desfigurat" de Blanes) amb els seus personatges marginals, en un marc temporal que abraça els darrers quaranta anys, des dels vuitanta del segle XX fins a

l'actualitat, amb una banda sonora d'arrel velvetiana (Lou Reed i acòlits). El microcosmos de fauna local, amb les seves llums i ombres, acaba sent disseccionat per la ploma esmolada d'un observador privilegiat amb bigotis de ratolí.

Divendres 12 d'abril · 19 h · Ça Trencada · Carrer Roig i Jalpí, 10 · Blanes · 972 355 167

L'AIGUA NO CAU DEL CEL

CADA GOTA COMPTA



Ajuntament de
Lloret de Mar



Generalitat
de Catalunya

OBJETIVOS
DE DESARROLLO
SOSTENIBLE

